

วิทยานิพนธ์

การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร

อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

STUDY ON OPINION OF FARMERS

TOWARDS AGRICULTURAL DEVELOPMENT IN

PHRA PRADAENG DISTRICT, SAMUT PRAKAN PROVINCE

นายรวมเกียรติ เจริญรุ่งเรืองกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2551

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

Study on Opinion of Farmers towards Agricultural Development in Phra Pradaeng
District, Samut Prakan Province

นามผู้วิจัย นายรวมเกียรติ เจริญรุ่งเรืองกิจ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์วัฒนา สวรรยาธิปิติ, วท.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์รัตนวรรณ รุณภัย, วท.ม.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์พิชัย ทองดีเลิศ, ค.ค.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

Study on Opinion of Farmers towards Agricultural Development in
Phra Pradaeng District, Samut Prakan Province

โดย

นายรวมเกียรติ เจริญรุ่งเรืองกิจ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

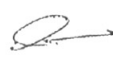
พ.ศ. 2551

รวมเกียรติ เจริญรุ่งเรืองกิจ 2551: การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการ
เกษตร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(ส่งเสริมการเกษตร) สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์วัฒนา สวรรยาธิปิติ, วท.ม. 96 หน้า

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและทาง
กายภาพของเกษตรกร ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาด้านการเกษตร ปัญหาและ
อุปสรรคของเกษตรกรในการพัฒนาการเกษตร ของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
จำนวน 164 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 59 ปีจบการศึกษาระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน อาชีพหลักทำการเกษตรแบบผสมผสาน ส่วน
ใหญ่ไม่มีอาชีพรอง และเป็นสมาชิกกลุ่ม รายได้ทั้งหมดของเกษตรกรเฉลี่ย 104,514.00 บาทต่อปี
ส่วนรายจ่ายทั้งหมดของเกษตรกรเฉลี่ย 74,770.00 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ไม่ได้กู้ยืมเงิน การถือครอง
ที่ดินเป็นที่ดินของตนเอง ขนาดที่ดินที่ใช้ในการเกษตรเฉลี่ย 4 ไร่ ใช้แรงงานในครัวเรือน สภาพ
ดินเหมาะสมกับการประกอบอาชีพการเกษตร ปัญหาที่พบคือ ปัญหาโรคและแมลง น้ำเค็มและน้ำ
กร่อย เกษตรกรต้องการพัฒนาทางด้านไม้ผลไม้ยืนต้น เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปาน
กลาง ในด้านการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและ
กลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรเห็นด้วยน้อยในด้านการส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทาง
การเกษตรและ ด้านการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยปัญหาส่วนใหญ่คือปัญหา โรค
และแมลง และข้อเสนอแนะคือ ให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่และถ่ายทอดความรู้

รวมเกียรติ เจริญรุ่งเรืองกิจ
ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

14 / 5 / 51

Roumkeat Jaleanlungleanggit 2008: Study on Opinion of Farmers towards Agricultural Development in Phra Pradaeng District, Samut Prakan Province. Master of Science (Agricultural Extension), Major Field: Agricultural Extension, Department of Agricultural Extension and Communication. Thesis Advisor: Associate Professor Wattana Swanyatiputi, M.S. 96 pages.

This research has objective for studying basic data in social, economic, and physical of farmer, studying opinion of farmers towards agriculture development, and all problems with obstacles of farmers in Phra Pradaeng District Samut Prakan Province. Total sample size is 164 farmers the proportional a location sampling technique was applied and all sampling farmers were interviewed. Data were analyzed by percentage, average and Standard deviation.

The results found that most farmers were male with average aged of 59 years Average member each family, finished fourth grade in education is 5 person, and mainly did Integrated Farming occupation. The most of them do not have support occupation and be member of group. Yearly, average income is 104,514 baht and expense at 74,770 baht. Mostly, they have their own lands with average 4.09 rai, Use family laboring. Soil condition in this area was appropriate and suitable for agricultural. Problems were fond in disease, insects, salty and acid soil. Farmers need develop in perennial fruit occupation. Thinking level of farmers is medium in the sense of administrate to manage resource soil and water, farmer and also potential of farmers group development. Less agreement of farmers in supporting production and productivity in quality and safety. Most problem were plant disease, insects and suggest will be take care and transfer knowledge by officers.

Roumkeat Jaleanlungleanggit
Student's signature

W. Sa
Thesis Advisor's signature

14 / 5 / 51

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ วัฒนา สวรรยาธิปิติ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ รัตนวรรณ รุณภัย กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ กาญจนศ อรรถวิภาคไพศาลย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และรองศาสตราจารย์ ดร.สาวิตรี รังสิภัทร์ ประธานการสอบ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ แนวคิดในการเรียบเรียง วิทยานิพนธ์ ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบคุณ คุณชูชีพ บุญเจริญ คุณสุวิษ บำรุงเมือง คุณประสิทธิ์ ภู่อินทร์และพี่ๆ ที่สำนักงานเกษตรอำเภอพระประแดงและคุณมานิต สำหรับคำแนะนำอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีและขอบคุณ เกษตรกรทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวรรณและ คุณแม่ทัศนีย์ เจริญรุ่งเรืองกิจ ผู้ที่ให้โอกาส มาจนถึงทุกวันนี้ คอยช่วยเหลือ ห่วงใย ให้กำลังใจที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณพี่ชายทั้งสองคน ที่คอยเป็น กำลังใจ ขอขอบคุณคุณอำพล เบญจสานต์ คุณอำนาจ ศรีเทพ คุณปิยะราช จันทราพยอม คุณช่อ ผกา อินทะเสโน คุณนันทกาญจน์ ชันตยานุกุลกิจ ที่คอยช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเสมอมาและ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทสาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร ที่ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอขอบแด่ บิดา มารดา บุรพจารย์ รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้วิจัย

รวมเกียรติ เจริญรุ่งเรืองกิจ
มีนาคม 2551

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
ความสำคัญของภาคการเกษตร	7
แนวความคิดการพัฒนาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาภาคการเกษตร	9
กลยุทธ์ (Strategies) การพัฒนาของจังหวัดสมุทรปราการ	24
การประกอบอาชีพการเกษตรในจังหวัดสมุทรปราการ	27
สภาพทั่วไปของ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ	36
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	40
กรอบแนวคิดในการวิจัย	41
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	44
การวัดตัวแปร	45
การทดสอบเครื่องมือ	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	47
ผลการวิจัย	47
ข้อวิจารณ์ผล	73
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิจัย	77
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	78
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	80
ภาคผนวก	83
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	96

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลผลิตทางการเกษตรที่ส่งออก 5 ชนิดที่สำคัญในประเทศ	9
2	ข้อมูลพื้นที่และครัวเรือนเกษตรกร	30
3	เนื้อที่เพาะปลูกพืชผักและการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยจำแนกตามชนิดของพืช	32
4	จำนวนร้อยละของแต่ละอำเภอที่ปลูกพืชผัก จำแนกเป็นรายอำเภอ	32
5	เนื้อที่เพาะปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นและการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยจำแนกตามชนิดของไม้ผล	33
6	จำนวนร้อยละของแต่ละอำเภอที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นจำแนกเป็นรายอำเภอ	33
7	จำนวนปศุสัตว์ที่เลี้ยงจำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2548	34
8	พื้นที่ในการทำประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดพ.ศ. 2548	34
9	จำนวนหมู่บ้านในการทำประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	35
10	ข้อมูลพื้นที่และครัวเรือนเกษตรกรในอำเภอพระประแดง	37
11	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล	43
12	เพศของเกษตรกร	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	อายุของเกษตรกร	48
14	ระดับการศึกษาของเกษตรกร	48
15	สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร	49
16	อาชีพหลักของเกษตรกร	50
17	อาชีพรองของเกษตรกร	51
18	การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร	52
19	จำนวนกลุ่มที่เกษตรกรเป็นสมาชิก	53
20	รายได้ของเกษตรกรในภาคการเกษตร ปี 2549	53
21	รายได้ของเกษตรกรนอกภาคการเกษตร ปี 2549	54
22	รายได้ทั้งหมดของเกษตรกร ปี 2549	55
23	รายจ่ายทั้งหมดของเกษตรกร	56
24	แหล่งเงินทุนในการกู้ยืมของเกษตรกร	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
25	กิจกรรมของเกษตรกรที่ได้จากการกู้ยืมเงิน	57
26	การถือครองที่ดินของเกษตรกร	58
27	ค่าเช่าที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรของเกษตรกร	58
28	ขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรของเกษตรกร	59
29	จำนวนแรงงานทางการเกษตรของเกษตรกร	59
30	สภาพดินในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกร	60
31	ปัญหาดินในพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร	60
32	แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรของเกษตรกร	61
33	ปัญหาเกี่ยวกับน้ำใช้เพื่อการเกษตรของเกษตรกร	61
34	ความต้องการพัฒนาอาชีพการเกษตรของเกษตรกร	62
35	ความต้องการรับความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกร	63
36	การผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยของเกษตรกร	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
37	การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	66
38	การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ	68
39	การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร	70
40	แสดงสรุปความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร	71
41	ปัญหาของเกษตรกร	72
42	ข้อเสนอแนะของเกษตรกร	72

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดสมุทรปราการ	28
2	สภาพพื้นที่ของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ	36
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย	41

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยมนุษย์ได้มีการใช้ประโยชน์จากการเกษตร ในด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ และป่าไม้ ซึ่งเป็นการนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน และในด้านการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคงและผลทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรไปยังต่างประเทศซึ่งนับเป็นรายได้ที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศและยังมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เช่น ผลผลิตทางการเกษตรจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการผลิตปัจจัย 4 ที่จำเป็นของมนุษย์ อีกทั้งภาคการเกษตรจะเป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนภายในประเทศ ตลอดจนให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป และภาคการเกษตรเป็นแหล่งที่สร้างวัตถุดิบแหล่งใหญ่ที่ป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงให้กับประเทศจากภาคการเกษตรที่ทำกันอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ โดยในแต่ละจังหวัดก็มีการประกอบอาชีพการเกษตรที่แตกต่างกันออกไป ตามความเหมาะสมของสภาพภูมิประเทศ และปัจจัยทางการเกษตรต่างๆที่เอื้อต่อความสะดวกในการประกอบอาชีพของเกษตรกร แต่ละสภาพพื้นที่ก็ย่อมมีความแตกต่างกันทางด้านปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยทางการเกษตรตามแต่ละพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่อง ดิน น้ำ อากาศ ปัจจัยการผลิต การคมนาคมขนส่ง และการตลาดหรือแม้กระทั่งแรงงานในแต่ละพื้นที่ที่มีปัญหาที่ต่างกันออกไป

จังหวัดสมุทรปราการเป็นเมืองเก่าแก่ สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ ทางตอนใต้ของแผ่นดินสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพื้นที่รับน้ำเหนือก่อนไหลลงสู่อ่าวไทย มีความอุดมไปด้วยแร่ธาตุอาหารจากดินตะกอนปากแม่น้ำ ตั้งระหว่างเส้นละติจูดที่ 13-14 องศาเหนือและเส้นลองจิจูดที่ 100-101 องศาตะวันออก ห่างจากใจกลางกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 29 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 1,004 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 627,557 ไร่ ประกอบไปด้วย 5 อำเภอ 1กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางบ่อ

อำเภอบางพลี อำเภอพระประแดง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ และ กิ่งอำเภอบางเสาธง มีตำบลรวมทั้งหมด 50 ตำบล ในปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่มากเป็นอันดับที่ 2 รองจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ ไม่มีภูเขา มีลำคลองมาก บางแห่งมีน้ำท่วมและน้ำเค็มจัดในฤดูแล้ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นาและสวน มีป่าเสม ไม้ปรัง โกงกางและป่าจาก ขึ้นอยู่ทั่วไป มีสาเหตุมาจากภัยธรรมชาติน้ำทะเลหนุน ดินพังทลาย พื้นที่ริมชายฝั่งแม่น้ำกลายเป็นป่าชายเลนมีน้ำท่วมช่วงฤดูมรสุม ในปัจจุบันกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ดินเค็มจัด น้ำจืดกลายเป็นน้ำกร่อย ทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีศักยภาพทางพื้นที่น้อยในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ส่งผลให้มีอิทธิพลต่อสภาพความเป็นอยู่และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในปัจจุบัน การคมนาคมภายในจังหวัดสมุทรปราการ การเดินทางส่วนใหญ่ใช้รถส่วนบุคคล และ รถโดยสารสาธารณะ โดยจุดจอดรถโดยสารสาธารณะที่สำคัญได้แก่ บริเวณ บางนา ลำโพง ปากน้ำ บางพลี และพระประแดง สำหรับการโดยสารทางเรือ ผ่านทางแม่น้ำเจ้าพระยา มีเรือโดยสารเทียบแม่น้ำ ขึ้นได้ที่ท่าหน้าปากน้ำ และที่สำคัญคือมีการก่อสร้างสนามบินที่เป็นศูนย์กลางในการเดินทางทางอากาศใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชีย คือท่าอากาศยานสุวรรณภูมิสภาพพื้นที่ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัย และเป็นโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากสมัยก่อนชาวจังหวัดสมุทรปราการมีอาชีพหลักคือ ทำนา ทำไร่ ทำป่าจาก ทำฟืน เฝ้าถ่าน และอาชีพประมง แต่เมื่อพื้นที่ประสบกับปัญหาภัยธรรมชาติทำให้มีศักยภาพทางพื้นที่น้อยที่จะทำการเกษตร จนทำให้ประชาชนต้องเลิกอาชีพการเกษตรที่เคยทำอยู่ไป เหลือแต่พื้นที่ว่างสำหรับอยู่อาศัยและกลายเป็นโรงงานอุตสาหกรรมในปัจจุบัน (สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ, 2548)

ปัจจุบันจังหวัดได้ขยายตัวในด้านต่างๆ โดยเฉพาะมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากมาย ผลมาจากพื้นที่มีศักยภาพน้อยทำการเกษตรไม่ได้ผล จึงทำให้เกษตรกรเจ้าของที่ดินต้องขายที่ดินเอง ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชากรในพื้นที่เป็นอย่างมาก ประชาชนต้องหันหน้าเข้ามาใช้แรงงานหาเงินในสังคมเมือง จนทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนประชากรผู้ย้ายถิ่นเข้าออกในจังหวัดเป็นจำนวนมากและอีกส่วนหนึ่งจำต้องรับจ้างเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมด้วยอัตราค่าแรงขั้นต่ำ ด้วยสภาพของพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการเป็นเมืองใหญ่มี 5 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ทางออกติดต่อกับทะเลอ่าวไทย ทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้า ผลอันเนื่องมาจาก “ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดที่อยากจะให้จังหวัดสมุทรปราการเป็นศูนย์กลางหลักของการส่งออก (Logistics center) สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักของชาติ ให้เป็นเมืองที่สะอาดน่าอยู่ และเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของสนามบินสุวรรณภูมิ” จึงทำให้จังหวัดในพื้นที่ดังกล่าวมีคลังสินค้าขนาดใหญ่เกิดขึ้นมากมาย มี

ทำเรื่อน้ำลึกที่เป็นศูนย์กลางของการขนส่งที่สำคัญ และทำอากาศยานสุวรรณภูมิที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชีย (ยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรปราการ 2548-2551, 2548)

อำเภอพระประแดงเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดมีพื้นที่ 73.37 ตร.กม. มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 126,603 คนมีพื้นที่การเกษตร 3,089 ไร่ครัวเรือนเกษตรกร 1,207 ครัวเรือน อำเภอพระประแดงแบ่งเขตการปกครองย่อย เป็น 15 ตำบล อาชีพหลักของประชาชนได้แก่รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม รับราชการ ค้าขาย ส่วนการทำเกษตรเหลือเพียง 5 ตำบลมีการทำการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่สวนมะม่วงและสวนไม้ดอกไม้ประดับ ด้วยสภาพพื้นที่ดังกล่าวของอำเภอพระประแดง ซึ่งได้รับผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ที่เสื่อมโทรมไปจนไม่สามารถทำการเกษตรได้โดยส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ, 2548)

จากเหตุผลดังกล่าว ด้วยสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการที่เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ที่เปลี่ยนแปลงสภาพของพื้นที่โดยทำให้พื้นที่ทั่วไปมีความเจริญขึ้น สะดวกสบายเพิ่มมากขึ้นอันเป็นเหตุที่ทำให้อาชีพเกษตรกรรมเหลืออยู่น้อยในปัจจุบัน โดยเฉพาะพื้นที่ในอำเภอพระประแดงผู้วิจัยใช้เป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษา หากผู้ประกอบการอาชีพในพื้นที่ได้รับการพัฒนา ก็จะทำให้อาชีพเกษตรกรรมนั้นมีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตและมีอำนาจในการต่อรองมากขึ้นโดยใช้โอกาสและความได้เปรียบจากแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดมาเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านเกษตรกรรม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้มีแนวคิดที่จะทำการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรใน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะพื้นฐานทาง สังคม เศรษฐกิจและกายภาพของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร อำเภอพระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ
3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรอำเภอพระประแดงจังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรที่ตรงต่อความต้องการ ของเกษตรกรอำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. ได้ทราบข้อมูลพื้นฐาน สังคมเศรษฐกิจและกายภาพ รวมทั้งปัญหาของเกษตรกร เพื่อใช้ เป็นทางเลือกที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ทำการศึกษาเฉพาะครัวเรือนของเกษตรกรที่มีชื่อตาม ทะเบียนบ้านที่อยู่ใน อำเภอพระประแดงมี 5 ตำบล (Tambon) คือตำบลบางยอ ตำบลบาง กะเจ้า ตำบล บางน้ำผึ้ง ตำบลบางกระสอบ และตำบลบางกอบัว มีจำนวนครัวเรือนการเกษตร ทั้งหมด 1,207 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอพระประแดง, 2550)

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมให้มีความเป็นอยู่ไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าและการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมี 2 ส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพรวมทั้งจะต้องให้มีทิศทางในการพัฒนาที่ดีขึ้น

การเกษตร หมายถึง การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และการทำประมง ที่อยู่ในอำเภอมะนัง ประเด็น จังหวัดสมุทรปราการ

การพัฒนาด้านการเกษตร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้าน การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทำประมง การทำเกษตรผสมผสานและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพรวมทั้งจะต้องให้มีทิศทางในการพัฒนาที่ดีขึ้น

เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลักและผู้ที่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพรอง ที่อาศัยอยู่ในอำเภอมะนัง ประเด็น จังหวัดสมุทรปราการ

ลักษณะทางสังคม หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม

อายุ หมายถึง จำนวนปีของเกษตรกรซึ่งนับจากปีที่เกิดจนมาถึงปี 2550

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นสุดท้าย หรือการศึกษาขั้นสูงสุดที่เกษตรกรได้รับจากสถานศึกษา

การเป็นสมาชิกกลุ่ม หมายถึง การรวมกลุ่มของเกษตรกรที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันในการประกอบอาชีพ

อาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพการเกษตรทั้งอาชีพหลักและอาชีพรอง ของเกษตรกรในอำเภอมะนัง ประเด็น จังหวัดสมุทรปราการ

อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่เกษตรกรใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำกิจกรรมสม่ำเสมอ

อาชีพรอง หมายถึง อาชีพที่เกษตรกรทำนอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลัก

รายได้จากภาคการเกษตร หมายถึง ผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร ในรอบปี 2549

รายจ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรใช้จ่ายในครัวเรือน ในรอบปี 2549

การถือครองที่ดิน หมายถึง จำนวนพื้นที่ถือครองที่ดินในครัวเรือนรวมทั้งพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์

แรงงาน หมายถึง จำนวนคนทั้งในและนอกครัวเรือนทั้งหมดที่ใช้ในการประกอบอาชีพทำการเกษตร

เกษตรผสมผสาน หมายถึง การทำการเกษตรปลูกพืช เลี้ยงสัตว์หรือการทำประมงที่มากกว่า 1 ชนิดขึ้นไป

การแปรรูปผลผลิตเกษตร หมายถึง ขั้นตอนและวิธีการในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

แหล่งเงินทุน หมายถึง แหล่งงบประมาณที่สนับสนุนทางการเงินให้เกษตรกรใช้ลงทุนในการประกอบอาชีพ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความสำคัญของภาคการเกษตร
2. แนวความคิดการพัฒนาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาภาคการเกษตร
3. กลยุทธ์ (Strategies) ของจังหวัดสมุทรปราการ
4. การเกษตรในจังหวัดสมุทรปราการ
5. สภาพทั่วไปของ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของภาคการเกษตร

ความสำคัญของการเกษตร

เกษตรกรรม (Cultural Practice) หมายถึงวิธีการทำการเกษตรวิธีการปลูกพืชซึ่งมีชื่อเฉพาะว่ากลีกรรรม หรือวิธีการเลี้ยงสัตว์บก หรือวิธีการเลี้ยงสัตว์น้ำก็ได้

เกษตรกรรม แบ่งออกได้เป็น 4 สาขา คือ

1. กลีกรรรม หมายถึง การปลูกพืชเพียงอย่างเดียว
2. ปศุสัตว์ หมายถึง การเลี้ยงสัตว์บก
3. การประมง หมายถึง การเลี้ยงสัตว์น้ำ และการจับสัตว์น้ำ
4. ป่าไม้ หมายถึง การนำผลผลิตจากป่ามาใช้ให้เป็นประโยชน์

บุญธรรม จิตตอนันต์ (2540) กล่าวว่า การเกษตร มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยมนุษย์รู้จักการใช้ประโยชน์ทางการเกษตรในชีวิตประจำวัน อย่าง

หลากหลายทั้งด้านพืช และด้านสัตว์ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างมากมาย

ประสิทธิ์ ประทองศรี (2546) กล่าวว่า การเกษตร คือการใช้ศิลปะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการปฏิบัติกับที่ดินเพื่อให้เกิดการผลผลิต

การเกษตรมีความสำคัญดังนี้

1. ความสำคัญในชีวิตประจำวัน คือเมื่อมีการเปรียบเทียบกันระหว่างในอดีตกับในปัจจุบัน การดำรงชีวิตของมนุษย์ก็จะขึ้นอยู่กับเกษตรเป็นพื้นฐานไม่ว่าวิทยาการต่างๆจะเจริญก้าวหน้าไปเพียงใดการเกษตรก็ยังคงมีความจำเป็นในชีวิตประจำวันเป็นพื้นฐานที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นด้านปัจจัย 4 การสร้างรายได้ สถานที่พักผ่อนหรือแม้แต่การใช้เวลาว่างที่เหลือจากการประกอบอาชีพหลักก็สามารถที่จะทำการเกษตรเป็นงานเสริมได้

2. ความสำคัญต่อความเจริญของประเทศ คือการเกษตรเป็นงานที่สำคัญมากสำหรับประเทศไทย เพราะเป็นงานที่สร้างเสริม ความเจริญทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ โดยส่วนรวมแล้ว ผลผลิตทางการเกษตรเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดสินค้า อาหาร และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ใช้ภายในประเทศและส่งออกยังต่างประเทศซึ่งล้วนแล้วแต่มาจากภาคการเกษตรแทบทั้งสิ้น ซึ่งกล่าวได้ว่า การเกษตรมีความสำคัญต่อความเจริญของประเทศหลายประเภทเช่นเป็นอาชีพหลักของคนไทย เป็นแหล่งวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรม เป็นปัจจัยส่งเสริมธุรกิจ เป็นสินค้าแปรรูปเกษตรเพิ่มรายได้ให้กับประเทศและเป็นผลผลิตส่งออกยังตลาดต่างประเทศซึ่งนำเงินเข้าประเทศอีกด้านหนึ่งด้วย

ตารางที่ 1 ผลผลิตทางการเกษตรที่ส่งออก 5 ชนิดที่สำคัญในประเทศ

มูลค่าสินค้าเกษตรกรรมส่งออกที่สำคัญ พ.ศ. 2549 – 2550				หน่วย : ล้านบาท
รายการสินค้า	2549	2549 (ม.ค.-ก.ค.)	2550 (ม.ค.-ก.ค.)	อัตราขยายตัว (%)
1.ยางพาราและผลิตภัณฑ์	331,956	186,205	182,253	-2.12
2. ข้าวและผลิตภัณฑ์	103,942	57,521	61,547	7.00
3. กุ้งและผลิตภัณฑ์	86,534	41,929	42,185	0.61
4. ปลาและผลิตภัณฑ์	83,593	47,846	46,385	-3.05
5. ไม้และผลิตภัณฑ์	61,233	34,777	33,259	-4.37

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550)

3. ความสำคัญด้านความมั่นคงของประเทศคือการเกษตรนั้นสามารถช่วยให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองและมีเสถียรภาพที่มั่นคงในเรื่องอาหารและสุขภาพอนามัยของประชาชนเอง

4. ความสำคัญด้านความสมดุลทางระบบนิเวศ คือเมื่อมีการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตรวมทั้งทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ในเชิงอนุรักษ์และพัฒนาการเกษตรทำให้สภาพแวดล้อมเป็นธรรมชาติประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

แนวความคิดการพัฒนาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาภาคการเกษตร

ความหมายของการพัฒนา

วิรัช วิรัชภาวรณ (2532) การพัฒนา (Development) เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความสนใจซึ่งเกิดขึ้นจากการสังเกตปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณและคุณภาพ และการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไปในทางที่ดีขึ้นด้วยสาเหตุต่าง ๆ หลายประการ คือการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านประชากร ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี

จิระพรรณ กานะจิตรา (2532) กล่าวว่า การพัฒนา (Development) หมายถึง การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2537) กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาว่า การพัฒนานั้นมีมากและหลากหลายเช่น แนวคิดในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจจากความจำเป็นพื้นฐานด้านการเกษตร การพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมและสุดท้ายแนวคิดด้านมนุษยนิยม

บุญธรรม จิตตอนันต์ (2540) กล่าวว่าการพัฒนา (Development) มีมากมายหลายด้านมีความหลากหลายแต่ในที่นี้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่เจริญก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อยๆ

จากความหมายของการพัฒนา สรุปได้ว่า การพัฒนาหมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือการปรุงแต่งให้เกิดแนวทางที่เจริญก้าวหน้า จากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งที่ดีกว่าจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน

แนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนา

วิจิตร อวะกุล (2535) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าการเพิ่มผลผลิตทางเกษตรของทุกประเทศเป็นงานที่ต้องเผชิญกับความยุ่งยากและสลับซับซ้อน ที่เราต้องยอมรับไว้ก่อนเป็นลำดับแรกเสมอเพราะมีสภาพการณ์หลายๆ อย่างต่างๆ กันที่ต้องสร้างขึ้นคัดแปลงจากสภาพเศรษฐกิจ ภูมิประเทศระบบสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ ที่ไม่เหมือนกัน และส่วนมากไม่สามารถควบคุมหรือควบคุมไม่ได้

ความยุ่งยากเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะถูกต่อต้านเสมอ คือ จิตใจคนสภาพการณ์ต่างๆ ในที่นั้นๆ ที่จะต้องนำมาใช้ประกอบ ผสมผสานกับความคิดที่เฉลิยวนลาด ความเป็นนักคิดแก้ปัญหาการค้นคว้าทดลองวิชาการและเทคโนโลยี ที่จะนำเข้ามาในจังหวะและเวลาที่เหมาะสมกลมกลืนไปกันได้กับสภาพการณ์จัดองค์ประกอบของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เหมาะสม และสิ่งสำคัญก็คือ การทำงานหนักอยู่อย่างสม่ำเสมอของเกษตรกร ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้มาทำงานด้วยกันว่าได้ผลดีเพียงใด

เราพบว่าพัฒนาการเกษตรเกิดขึ้นและมีขึ้นได้เสมอ เช่น เกษตรกรทำการทดลองปลูกพืชชนิดใหม่เอง นักวิจัยพัฒนาพืชพันธุ์ใหม่ การทดลอง การปรับปรุงปฏิบัติ การใช้ปุ๋ย สารเคมีฆ่าแมลง การใช้น้ำให้น้ำ การควบคุมความชุ่มชื้นของดิน วิศวกรสร้างปรับปรุงเครื่องมือให้เกษตรกร รัฐบาลออกกฎหมายการปฏิรูปที่ดิน การพัฒนาองค์กรทางเกษตร การพยุราคารา การหาตลาด ซึ่ง

เป็นผลให้ การเกษตรดีขึ้นสิ่งเหล่านี้สามารถพัฒนาเร่งดำเนินการ ส่งเสริมขั้นตอนการเพิ่มผลผลิตทางเกษตรให้บังเกิดผลได้

บุญธรรม จิตตอนันต์ (2540) กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาด้านการเกษตรว่า การเกษตรเป็นอาชีพดั้งเดิมของมนุษย์ มนุษย์รู้จักวิธีการหาอาหารจากพืช และสัตว์ รู้จักเอาใบไม้ หนั่งสัตว์มาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม หาที่อยู่อาศัยหรือเพิงจากธรรมชาติ เมื่อเจ็บป่วยก็รู้จักการนำเอาพืชสมุนไพรมาช่วยในการรักษา ทำให้มนุษย์นั้นมีชีวิตอยู่รอดได้ เรียกว่าเป็นความจำเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์หรือที่เรียกว่าปัจจัย 4 ส่วนปัจจัยอื่นๆนอกจากปัจจัย 4 ก็เป็นปัจจัยที่เสริมทำคุณภาพชีวิตนั้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นเช่น การศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกหรือการบริการทางสังคม

มนุษย์ไม่เพียงแต่แสวงหาเพียงปัจจัยพื้นฐานเพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์ยังมีพื้นฐานในการพัฒนาในเฉพาะด้านนั้นๆไป โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการเกษตรที่เป็นปัจจัยพื้นฐานโดยคิดว่ามนุษย์นั้นไม่เพียงแต่เข้าป่าล่าสัตว์เพียงอย่างเดียวแต่มีการพัฒนาให้สามารถปลูกเลี้ยง และผลิตขึ้นมาใช้เองและพัฒนาต่อไปเป็นธุรกิจและเป็นการพัฒนาด้านต่อไปตามมาในภายหลัง

ความจำเป็นในการพัฒนาด้านการเกษตรในสมัยก่อนประชกรนั้นมีไม่มาก ทำให้พืชพันธุ์มีความอุดมสมบูรณ์เพียงพอต่อความต้องการดำรงชีพ แต่ปัจจุบันประชากรในโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้มีการแข่งขันและมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะปัจจัย 4 ที่มาจากการเกษตรเป็นพื้นฐานแล้ว และการใช้ทรัพยากรที่มากขึ้น ไม่ค่อยอนุรักษ์ ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่หมดไปก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลน ความอดอยาก ขาดพลังงาน ขาดพื้นที่ ป่าถูกทำลาย และการว่างงานเป็นที่หวั่นกันว่าในอนาคตปัญหาดังกล่าวนี้จะทวีความรุนแรงมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรง จึงมีความจำเป็นที่จะหาแนวทางในการพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อให้มนุษย์นั้นอยู่ได้มีอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการ และหากมีมากก็เก็บถนอมไว้หรือแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมและธุรกิจได้ โดยประชาชนเองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความช่วยเหลือและมีแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน

พัฒนา สุขประเสริฐ (2549) กล่าวถึงการพัฒนาสังคมว่า สังคมย่อมที่จะต้องมีการจัดระเบียบเพื่อให้เกิดความสมดุลท่ามกลางกระแสการเคลื่อนไหวที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาซึ่งเกิดจากการพัฒนาในเรื่องของคุณภาพมากกว่าปริมาณ การพัฒนาจะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ต่อเมื่อสมาชิกของสังคมนั้นมีค่านิยมร่วมกันในการปรับปรุงแก้ไขบรรทัดฐานในสังคมที่มีอยู่ให้ดีขึ้น ในเรื่องของ

การพัฒนาสังคมได้มีผู้เชี่ยวชาญสร้างกรอบแนวคิดที่เป็นหลักใหญ่หลายแนวคิดแต่กล่าวถึงการพัฒนาสังคมไว้ใน 2 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีความจำเป็นแนวคิดหลักของทฤษฎีนี้คือ สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากความจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทฤษฎีความเป็นไปได้เป็นแนวคิดพื้นฐานที่เชื่อว่ามนุษย์จะพัฒนาได้ย่อมขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ต่างๆที่ประกอบด้วยโอกาส เวลา ความน่าจะเป็น สภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมของสังคมนั้นๆโดยสิ่งสำคัญของทฤษฎีนี้คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นไม่สามารถที่จะคาดคะเนได้

ปัญหาการพัฒนาการเกษตร

บุญธรรม จิตตอนันต์ (2540) กล่าวว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับได้พยายามวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาการเกษตรตลอดมาอย่างไรก็ดี ยังมีปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไปอยู่ 6 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1.1 ที่ดินเพื่อการผลิตทางเกษตรลดลงและไม่เพียงพอ

ปัญหานี้เกิดจากจำนวนประชากรที่มีมากขึ้น ที่ดินมี ไม่เพียงพอสำหรับประกอบอาชีพการเกษตร มีการบุกรุกทำลายป่า นอกจากนี้ การขยายตัวด้านอุตสาหกรรมและบริการ การขยายตัวเมือง และการเก็งกำไรที่ดิน ทำให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้นมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 เป็นต้นมาทำให้เป็น ข้อจำกัดในการพัฒนาการเกษตร คือพื้นที่ลดลงและขยายไม่ออกจากปัญหาประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีการแบ่งปัน แยกขายที่ดินกันมากขึ้น ทำให้ที่ดินทำกินของเกษตรกรโดยเฉลี่ยมีขนาดเล็กลง บางรายเมื่อขายที่ดินไปก็สูญเสียกรรมสิทธิ์ กลายเป็นผู้เช่าหรืออาศัยที่ดินผู้อื่นทำกินบางรายไปบุกรุกป่าสงวนและไม่มี เอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ก่อให้เกิดปัญหาที่รัฐบาลต้องเข้าไปแก้ไข

1.2 ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมาได้มีการระดมใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำประมง และแร่อย่างสิ้นเปลืองและไม่ประหยัดซึ่งยังผลให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว และเริ่มส่งผลกระทบต่อการทำมาหากินของประชาชนในชนบท ซึ่งต้องพึ่งพาอาศัย

ทรัพยากรเหล่านี้เป็นหลักในการยังชีพ

1.3 ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

เนื่องจากการบุกรุกทำลายป่า ทำให้พื้นที่อันเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารไม่สามารถเก็บกัก อุ่มน้ำไว้ได้ น้ำส่วนใหญ่ไหลบ่าลงสู่แม่น้ำและทะเล ทำให้ลำธาร ห้วย หนอง คลอง บึง ตื้นเขิน ในหน้าแล้ง จะระบายน้ำไปใช้เพื่อการเกษตรก็ไม่เพียงพอ เกษตรกรต้องหันไปใช้น้ำฝน ซึ่งไม่แน่นอน ทำให้ผลผลิตตกต่ำ นอกจากนั้น ในหน้าน้ำหลากก็ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม สร้างความเสียหายให้แก่บ้านเรือน ไร่นา และสวนผลไม้

1.4 การเน่าเสียของน้ำเพื่อการเกษตรและน้ำเพื่อบริโภค

จากการขยายตัวของอุตสาหกรรม จึงมีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในชนบทหรือเขตชานเมือง ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเนื่องจากยังไม่มีระบบกำจัดกากของเสียหรือบำบัดน้ำเสียจากโรงงานที่ดีพอ จึงส่งผลกระทบต่อน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภค ในปัจจุบันพบว่ากากของเสียและสารอันตรายเพิ่มปริมาณมากขึ้น ทำให้คุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำสายอื่น รวมถึงคุณภาพน้ำชายฝั่งทะเลในบริเวณแหล่งอุตสาหกรรมและท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงไปตามลำดับ

2. ปัญหาด้านการขาดแรงงานฝีมือ

กำลังคนที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคเกษตรกรรมมี แนวโน้มลดลงเช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย เนื่องจากมีผู้อพยพโยกย้ายเข้าไปหางานทำหรือประกอบอาชีพอื่นในเมืองที่มีรายได้ดีกว่า ก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานเกษตรที่มีฝีมือ คนหนุ่มสาวหรือคนวัยทำงานในชนบทมักจะไปทำงานในเมืองใหญ่ เมืองหลวง หรือต่างประเทศที่มีรายได้สูงกว่า

3. ปัญหาด้านพื้นฐานเกี่ยวกับตัวเกษตรกร

3.1 ด้านการศึกษา

เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สมัยก่อน หรือประถมศึกษาปีที่ 6 ในปัจจุบัน ถือว่ายังไม่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรในประเทศที่เจริญแล้วซึ่งจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับสูงกว่า จึงเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาการเกษตร เนื่องจากการศึกษาเป็นพื้นฐานในการจัดการเกษตรในไร่นาให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

3.2 ปัญหาคนยากจนและสินเชื่อบริการเกษตร

เมื่อเกษตรกรมีฐานะยากจน ทำให้ขาดทุนก่อนที่จะซื้อปัจจัยการผลิตหรือขยายกิจการเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเกษตรที่ทำอยู่ให้ก้าวหน้า การพัฒนาการเกษตรจึงทำไปไม่ได้เต็มที่ ยกเว้นเกษตรกรที่มีความคิดก้าวหน้า กล้าเสี่ยง ก็จะไปกู้ เงินจากธนาคาร เพื่อนบ้าน หรือแหล่งสินเชื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเกษตร ขยายกิจการที่ทำอยู่เพื่อหวังให้พัฒนายิ่งขึ้นระบบสินเชื่อเพื่อการเกษตรในปัจจุบัน ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรเกษตรกรรายย่อยที่ยากจนก็จำเป็นต้องกู้ยืมเงินมาทำการเกษตร แต่มีโอกาสน้อยในการกู้เงินจากสถาบันการเงินต้องไปอาศัยการกู้เงินนอกระบบซึ่งต้องจ่ายค่าดอกเบี้ยสูง

4. ปัญหาด้านขาดแคลนบริการพื้นฐาน

บริการพื้นฐานเกือบทุกประเภท เช่น ไฟฟ้า น้ำระบบการสื่อสาร การคมนาคม โครงข่ายถนนและท่าเรือ เป็นต้น ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วด้วยเหตุนี้จึงยังมีชุมชนในชนบทหลายแห่งที่ยังไม่สะดวกในด้านถนนหนทาง แหล่งน้ำไฟฟ้า ระบบการสื่อสาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้นในการพัฒนาการเกษตร

5. ปัญหาด้านประสิทธิภาพและโครงสร้างการผลิต

ประสิทธิภาพการผลิตทางเกษตรของประเทศไทยโดยรวมยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเนื่องจากปัญหาหลาย ๆ อย่างที่กล่าวมาเช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ แรงงาน เงินทุน การศึกษา และการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ฯลฯ

ด้านโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรก็มีปัญหาที่เกษตรกรของเราไปพึ่งพิงพืชเศรษฐกิจหลักไม่กี่ชนิด ทำให้มีความเสี่ยงด้านตลาด เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวโพด และใบยาสูบ การขยายการส่งออกสินค้าเกษตรหลักเหล่านี้ทำได้ยาก

6. ปัญหาด้านการตลาดและการรวมกลุ่มของเกษตรกร

เมื่อก่อนเกษตรกรทำการเกษตรเพื่อนำผลผลิตมาบริโภค เมื่อเหลือจากเก็บไว้บริโภคก็นำมาขายหรือแปรรูปเพื่อจำหน่าย ทั้งภายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ เกษตรกรมักไม่ค่อยคำนึงถึงตลาดว่าต้องการสินค้าในรูปแบบใด คือ ขายตามที่ผลิตได้ แม้จะมีปัญหาอยู่บ้างแต่ไม่รุนแรง เพราะตลาดยังเป็นของเรา แต่ในปัจจุบัน สถานการณ์ตลาดเปลี่ยนแปลงไป เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ ยังประสบปัญหาการกดราคาจากพ่อค้าคนกลางที่ไปรับซื้อผลผลิตจากท้องถิ่น การขายต้องเผชิญกับการแข่งขันอย่างรุนแรงรวมไปถึงลัทธิ กีดกันทางการค้า ผลก็คือตลาดกลายเป็นตลาดของผู้ซื้อ ดังนั้น เกษตรกรต้องเปลี่ยนกลยุทธ์มาเป็นระบบ การผลิตเพื่อขาย คือผลิตสินค้าเกษตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแต่ละตลาด เช่น ในด้านประเภท ขนาดเงื่อนไข มาตรฐาน คุณภาพ รูปแบบ การบรรจุหีบห่อ ราคา และช่วงระยะเวลาที่ตลาดต้องการ ตลอดถึงรสนิยม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะได้จากการติดตามศึกษาตลาดนั้น ๆ อย่างจริงจังนอกจากนั้น ปัญหาการรวมตัวของเกษตรกรก็เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะถ้าเกษตรกรรวมตัวกันได้เป็นปึกแผ่น ก็จะช่วยสร้างอำนาจจากการต่อรองในด้านการควบคุมปริมาณ คุณภาพและราคาของสินค้าเกษตรที่ผลิตได้

ตัวชี้วัด เกณฑ์และมาตรฐานในการพัฒนาการเกษตร

พัฒนา สุขประเสริฐ (2542) กล่าวว่าตัวชี้วัดการพัฒนา (Indicator development) หมายถึง สิ่งที่ใช้วัดบอกระดับขั้นตอนของการพัฒนาโดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานในการพัฒนาที่กำหนดไว้แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม ซึ่งตัวชี้วัดการพัฒนามี 2 แบบคือตัวชี้วัดเชิง

ปริมาณเช่นรายได้ รายจ่าย ระดับการศึกษา จำนวนประชากรเป็นต้น และตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ เช่น ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมและสถาบันทางสังคมต่างๆ

การจำแนกตัวชี้วัดในการพัฒนามี 2 ระดับคือ

1. ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับบุคคลได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม
2. ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับสากลได้แก่ จำนวนประชากรทั้งหมด ประชากรหนุ่มสาวและวัยชรา การตั้งถิ่นฐาน แหล่งน้ำ สุขอนามัย การเคหะ สุขภาพ การเกิด การศึกษา ระดับการศึกษา รายได้ และการว่างงาน

นอกจากนี้ บุญธรรม จิตรอนันต์ (2540) ยังได้ กล่าวถึงปัจจัยสำคัญเพื่อการพัฒนาการเกษตร 5 ประการ ที่ต้องพิจารณา คือ

1. ตลาดสำหรับผลิตผลทางการเกษตร

การพัฒนาการเกษตรจะช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร จึงจำเป็นต้องมีตลาดรองรับผลผลิตต่างๆ ทางเกษตร และราคาของผลผลิตเหล่านั้นก็ควรจะสูงเพียงพอที่จะทดแทนต้นทุนและแรงงานที่ผู้ผลิตได้จ่ายไป ก็คือ เกษตรกรต้องมีกำไรจากการประกอบอาชีพเกษตรเมื่อมีการผลิตทางการเกษตรแล้ว ต้องมีผู้ซื้อคือตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เมื่อก่อนเกษตรกรมักผลิตแล้วจึงวิ่งหาตลาด แต่ปัจจุบันจำเป็นต้องศึกษาด้านการตลาดของสินค้า แต่ละอย่างก่อนแล้วผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดจึงจะได้กำไร ซึ่งระบบตลาดก็เกี่ยวข้องกับราคาที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จำเป็นต้องติดตามให้ทัน และรัฐต้องให้ความช่วยเหลือให้ข้อมูลที่ต้องการ

2. การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสม

การใช้เทคนิคใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสมในการทำการเกษตร ก็จะช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การประกอบอาชีพเกษตรแบบเดิมคือใช้พืชหรือสัตว์ดั้งเดิม ไม่มีการปรับปรุงบำรุงดินหรือพันธุ์ และใช้วิธีการแบบเก่าจะไม่มีการเพิ่มผลผลิตได้อย่างเต็มที่เทคโนโลยีทางการเกษตรรวมถึงวิธีการใหม่ ๆ ที่เกษตรกรเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวพืช การใช้เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช

และอาหารสำหรับสัตว์ เลี้ยง เครื่องมือหรืออุปกรณ์ การเกษตรตลอดจนแหล่งของพลังงานต่าง ๆ ที่ จะนำมาใช้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังรวมถึงวิธีการต่าง ๆ ที่เกษตรกรพยายามใช้แรงงานและที่ดิน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การซื้อหาวัสดุและอุปกรณ์การเกษตรได้สะดวกในท้องถิ่น

เกษตรกรจำเป็นต้องหาซื้อวัสดุ และอุปกรณ์ การเกษตรเพื่อนำไปใช้ ในการปรับปรุง การเกษตรเพื่อเร่งผลผลิต วัสดุและอุปกรณ์ที่ประสงค์ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบศัตรู พืช ยา และอาหารสัตว์ เครื่องมือทางเกษตร สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีพร้อมและสะดวกที่จะซื้อหาในท้องถิ่น เพื่อสนองความต้องการของเกษตรกรอย่างเพียงพอ

4. สิ่งจูงใจสำหรับเกษตรกร

สิ่งจูงใจหรือแรงจูงใจในการผลิตสำหรับเกษตรกรก็เป็นเรื่องที่สำคัญในการพัฒนาการ เกษตร แม้ว่าเราจะมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีตลาดสำหรับผลผลิต วัสดุและอุปกรณ์การเกษตรเพื่อเพิ่ม ผลผลิตแล้ว แต่ถ้าเกษตรกรไม่ยอมรับไปใช้ก็ไร้ประโยชน์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาลักษณะตาม ธรรมชาติของเกษตรกร

5. ความสะดวกในการขนส่ง

ปัจจัยที่จำเป็นเพื่อการพัฒนาการเกษตรข้อที่ 5 คือ ความสะดวกในการขนส่งซึ่ง เกษตรกร ต้องอาศัยเส้นทางคมนาคมเพื่อออกไปซื้อหาวัสดุอุปกรณ์และนำมายังฟาร์ม และเพื่อนำ ผลผลิตออกจากฟาร์มไปสู่ ตลาดในเมือง นอกจากนี้ ความสะดวกในการขนส่งยังถือว่าเป็นสิ่งจูงใจ แก่เกษตรกรที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มราคาให้กับผลผลิต เพราะค่าขนส่งสูงต่ำเป็นตัวแปรที่ สำคัญในเรื่องดังกล่าว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเกษตรจะต้องมีจากปัจจัยหลัก 3 ประการ สรุปได้คือ ตลาดผลผลิตทางการเกษตร ใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสม ความ สะดวกในการคมนาคมเพื่อออกไปซื้อหาวัสดุอุปกรณ์แล้วนำมายังฟาร์ม และเพื่อนำผลผลิตออกจาก

ฟาร์มไปสู่ตลาดในเมือง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นแรงจูงใจให้ แก่ เกษตรกรในการพัฒนาการเกษตรของตนเอง

การพัฒนาการเกษตรในอนาคต

จากรายงานผลการวิจัยเรื่อง อนาคตการพัฒนาด้านการเกษตร ได้ชี้ให้เห็นแนวโน้มของการพัฒนาการเกษตรในอนาคต พงศ์ศักดิ์ อังกลีทธิ (2543) สรุปได้ดังนี้

1. ทิศทางของการพัฒนาในอนาคต

1. การพัฒนาการเกษตรและแก้ปัญหาความยากจนในชนบทจะทำให้ยากขึ้นด้วยเหตุผลหลัก คือ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ทั้งทำให้ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ยลดลง ที่ดินมีการชะล้างพังทลายมากขึ้นทำให้ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และมีที่ดินที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้เพิ่มขึ้นทุกปี เพราะหน้าดินถูกน้ำกัดเซาะและพัดพาประกอบกับมีการเคลื่อนแรงงานออกจากสาขาเกษตรไปสาขาอื่น ทำให้แรงงานที่เหลือในชนบทมีการศึกษาดำรงต่ำกว่าที่ควร โอกาสที่จะปรับปรุงการประกอบอาชีพเดิม หรือเคลื่อนย้ายไปสู่อาชีพอื่นนอกการเกษตรทำได้จำกัด

2. การพัฒนาการเกษตรในเวลาต่อไปจะต้องเน้นเรื่องการยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกร ดังนั้นความสำคัญจะไม่อยู่แต่เฉพาะกิจกรรมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หรือการประมงอย่างเดียว แต่จะต้องให้ความสำคัญถึงอุตสาหกรรมในครัวเรือน การทำงาน และหารายได้ นอกไร่ร่นาเพื่อลดปัญหาความยากจน

3. กิจกรรมด้านเกษตรโดยเฉพาะการปลูกพืชหลักจะมีความสำคัญน้อยลง เพราะตลาดอิมพอร์ตส่วนหนึ่งเพราะประเทศต่าง ๆ พยายามพึ่งตนเองในการผลิตและส่วนหนึ่งความต้องการบริโภคจะมีแนวโน้มลดลงเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ความต้องการอาหารประเภทผัก ผลไม้ โปรตีนจากเนื้อสัตว์ นม และผลิตภัณฑ์ รวมทั้งธัญพืชที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ เพื่อรับบริโภคภายในและส่งออกจะเพิ่มขึ้น

4. การปรับตัวด้านการผลิตเพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดครั้งนี้ จะเป็นไปได้มากในเขตพื้นที่ชลประทานและมีอยู่ใกล้ตลาด และในเขตเกษตรน้ำฝนที่ที่ดินอุดมสมบูรณ์

ปริมาณและการกระจายของน้ำฝนมีเพียงพอและสม่ำเสมอ การพัฒนาในพื้นที่เหล่านี้สามารถอาศัยกลไกของตลาดเป็นตัวชี้แนะและขนาดธุรกิจจะมีขนาดใหญ่ขึ้นโดยเฉพาะการผลิตผัก และผลไม้เพื่อป้อนตลาดส่งออก

5. พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่อาจจะพัฒนาระบบชลประทานคือในเขตพื้นที่น้ำฝนซึ่งครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือตอนบน การประกอบอาชีพทางการเกษตรทั้งปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งประมง ทำเพียงเพื่อยังชีพ กลไกของตลาดมีบทบาทน้อย ประกอบกับความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศเกษตรทำให้เกษตรกรต้องพยายามช่วยตัวเอง และแสวงหาเทคโนโลยีเพื่อความอยู่รอด

6. การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อรองรับวัตถุดิบและเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้สูงขึ้น แต่จะเป็นไปได้เร็วแค่ไหนขึ้นอยู่กับการณ์คว่ำวิจัยเรื่องพันธุ์ เรื่องวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว การขนส่ง การเก็บรักษา การแปรรูป รวมทั้งมีบุคลากรทางด้านนี้อย่างพอเพียง

7. ความต้องการอาหารของผู้บริโภค นับวันจะซับซ้อนมากยิ่งขึ้นต้องการสินค้าที่มีคุณภาพ มีการแปรรูปมีการบรรจุและเก็บรักษา สรุปว่ามีความต้องการบริการด้านการตลาดสำหรับสินค้าอาหารมากขึ้นส่วนหนึ่งเพราะรายได้สูงขึ้น ส่วนหนึ่งเพราะรสนิยมในการบริโภคเปลี่ยนเพราะความก้าวหน้าของการสื่อสาร และการคมนาคม และการติดต่อกับโลกภายนอก รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือใช้ในครัวเรือน ซึ่งมาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ต้องการสินค้าที่สะดวกและประหยัดเวลา

8. การค้นคว้าวิจัยจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่มากในอดีตเพราะมิใช่แต่เฉพาะการหาพันธุ์ใหม่ที่ตลาดต้องการโดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ รวมทั้งวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวทั้งของพืช สัตว์ และผลิตภัณฑ์ประมง แต่ ในส่วนของพื้นที่ยากจน การวิจัยเพื่อหาเทคโนโลยีใหม่กับจะยิ่งมีความสำคัญกว่า เพราะเป็นเรื่องสลบซับซ้อน และไม่อาจนำเทคโนโลยี ที่มีอยู่ไปปรับใช้ได้ง่าย

9. การให้บริการแนะนำส่งเสริมจะยังมีความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเกษตร น้ำฝนที่ผลิตเพื่อยังชีพ ส่วนในเขตเกษตรชลประทานที่ ผลิตเพื่อการค้าบริการด้านนี้ ส่วนหนึ่ง

เกษตรกรสามารถซื้อหาจากตลาดได้แต่ เกษตรกรในเขตยากจนไม่อยู่ในฐานะดังกล่าว รวมทั้งวิธีการส่งเสริมจะต้องเน้นเฉพาะพื้นที่การถ่ายทอดเทคโนโลยีจึงมีความจำเป็นที่สุด

10. เนื่องจากความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศเกษตร ทำให้เกษตรกรต้องใช้ปัจจัยสมัยใหม่เพิ่มขึ้น ทั้งเรื่องพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช รวมทั้งต้องพยายามหารายได้นอกไร่นา ซึ่งจะมีส่วนผลักดันให้ครัวเรือนเกษตรกรใช้เครื่องมือและการลงทุนมากขึ้น

2. แนวทางในการพัฒนาการเกษตร

แนวทางในการพัฒนาการเกษตรในอนาคตจะต้องแตกต่างไปจากอดีตที่ผ่านมาด้วยเหตุผลที่สำคัญๆ ได้แก่

1. ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร โดยเฉพาะที่ดิน และป่าไม้ทั้งนี้ให้การขยายเนื้อที่จำกัดความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและธรรมชาติเสื่อมโทรมลง ทำให้ผลผลิตต่อไร่มีแนวโน้มลดลง

2. การขยายตัวของตลาดพืชผลหลักที่เคยปลูกอยู่ดั้งเดิม เช่น พืชอาหาร และพืชอาหารสัตว์มีแนวโน้มลดลงส่วนหนึ่ง เพราะประเทศต่าง ๆ พยายามที่จะพึ่งตนเอง อีกส่วนหนึ่งก็เพราะพืชเหล่านี้มี การแข่งขันในตลาดต่างประเทศสูง โอกาสที่จะแข่งขันก็มี แต่จะทำได้ต้องมีต้นทุนการผลิตต่ำและคุณภาพดี

3. โอกาสที่จะพัฒนาระบบชลประทานมีจำกัด อาจจะทำให้ได้โดยการปรับปรุงระบบคันคูน้ำในไร่นา แต่ต้องลงทุนสูง และอาจจะไม่คุ้มที่จะลงทุนนั้นก็คือพื้นที่ที่ยังไม่มีระบบชลประทานก็ยังคงพึ่งพาธรรมชาติหรือเป็นเกษตรน้ำฝนอยู่ต่อไป

เอมอร์ อังสุรัตน์ (2538) ได้กล่าวถึงพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาการเกษตรในส่วนของการส่งเสริมการจัดการฟาร์มให้กับเกษตรกรโดยทั่วไป นอกจากมีความมุ่งหวังให้เกษตรกรมีการดำเนินการผลิตที่ได้กำไรสูงสุดแล้ว สิ่งสำคัญที่เจ้าหน้าที่ควรคำนึงถึงมี 8 ประการตามลำดับ ดังนี้

1. ต้องเริ่มจากผลผลิตฟาร์มที่มีตลาดรับซื้อ และรับซื้อในราคาที่เกษตรกรอยู่ได้

2. กิจกรรมทางการผลิตที่จะนำไปแนะนำต้องเหมาะสม หรือสามารถปรับใช้ได้ง่ายกับสภาพธรรมชาติ และสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่
3. ต้องสามารถนำทรัพยากร หรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. ต้องมีการใช้ต้นทุนต่ำสุดสำหรับพื้นที่การเกษตรล้าหลัง และต้องให้มีผลกำไรสูงสุดหรือได้ผลผลิตสูงสุดในพื้นที่การเกษตรก้าวหน้า
5. สามารถนำทักษะหรือความชำนาญ เดิมของเกษตรกรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์
6. ผลผลิตที่ได้สามารถนำไป อุปโภค บริโภคในครอบครัวได้สำหรับพื้นที่การเกษตรล้าหลัง ส่วนในพื้นที่การเกษตรก้าวหน้าต้องสามารถผลิตเพื่อการค้าได้
7. กิจกรรมการผลิตต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเกินไป เช่น การลดความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการบุกรุกทำลายป่าเพื่อทำการเกษตร เป็นต้น
8. กิจกรรมการผลิตทำให้เกษตรกรมีเวลาว่างบ้าง ที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคม เช่น มีเวลาอบรมบุตรหลาน หรือปรีกษาหารือกันในครอบครัว พาครอบครัวไปพักผ่อนหย่อนใจตามแต่ โอกาสจะอำนวย มีเวลาค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติมให้ตนเองด้วยตนเอง หรือปรึกษากับเพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่ ตลอดจนทำกิจกรรมในชุมชน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544) จากแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพคนและองค์กรในภาคเกษตร สรุปได้ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกร แรงงานภาคเกษตร องค์กรเกษตรกร และภาคี (องค์กรพัฒนาที่ช่วยเหลือเกษตรกร) และเจ้าหน้าที่รัฐ

จุดมุ่งหมาย การพัฒนาคนให้มีความรู้ และมีคุณธรรม สร้างรายได้ให้มั่นคง เป็นธรรม และก้าวหน้าในอาชีพและสร้างองค์กรของตนเองให้เข้มแข็ง

กลยุทธ์ 1 เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมแก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยใช้กลไกของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตร เพื่อเสริมสร้างคุณภาพและศักยภาพของเกษตรกร องค์กรเกษตรกรในการพัฒนาการเกษตร และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

กลยุทธ์ 2 เสริมสร้างหลักประกันด้านสังคมให้แก่เกษตรกรและแรงงานภาคการเกษตรเพื่อให้เข้าถึงระบบบริการสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

กลยุทธ์ 3 การแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่มีภาระหนี้สินอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติและความยากจน ทำให้ ขาดแคลนทุนในการประกอบอาชีพเกษตรและอาชีพเสริม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการป้องกันการเกิดปัญหาหนี้สินเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ 4 เพิ่มโอกาสและความสามารถในการประกอบอาชีพของเกษตรกร เพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจในครัวเรือนเกษตรกร

กลยุทธ์ 5 เพิ่มศักยภาพการออมในชนบท เพื่อเป็นทุนในการพัฒนาอาชีพทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และลดภาระการก่อหนี้จากภายนอกครัวเรือน

ประเภทการประกอบอาชีพเกษตรกรกรม

สมศักดิ์ เพียบพร้อม (2532) กล่าวถึง กลุ่มผู้ยึดอาชีพการประกอบอาชีพเกษตรกรกรมในประเทศไทย อาจจัดแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. กลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรมเพื่อการดำรงชีพ (subsistence farm)
2. กลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรมแบบกึ่งการค้าหรือกึ่งการดำรงชีพ (semi commercial farm หรือ semisubsistence farm)

3. กลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อการค้าอย่างแท้จริง (purely commercial)

กลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมประเภทหนึ่ง มีลักษณะที่สำคัญ คือ ทำการเกษตรเพื่อดำรงชีพ หรือนำผลผลิตมาใช้ในการบริโภคของตนเองและครอบครัวเป็นสำคัญ มิได้ทำการเกษตรเพื่อการค้า จึงไม่ต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคาหรือตลาด กลุ่มเกษตรกรกลุ่มนี้จึงมีลักษณะการทำการเกษตรขนาดเล็ก จึงใช้ที่ดินและทรัพยากรอื่นๆ ไปในการทำการเกษตรเพื่อสนองตอบความต้องการของครอบครัวตนเองเป็นหลัก

กลุ่มเกษตรกรประเภทที่สอง มีลักษณะผสมผสานในการทำการเกษตรเพื่อการดำรงชีพและเพื่อการค้า จึงมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหลายอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น เพื่อความพึงพอใจของครอบครัว การอยู่รอดของครอบครัวและเพื่อมุ่งหวังกำไรหรือการค้า เนื่องจากมีลักษณะผสมผสานชนิดแยกไม่ออกระหว่างครัวเรือนและการทำฟาร์มเกษตร (a household farm complex) คือ ครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในลักษณะที่ว่า ทรัพยากรสำคัญๆ ที่จำเป็นในการทำการเกษตร เช่น แรงงาน และเงินทุน ได้จากการเสียสละของบรรดาสมาชิกในครอบครัว อาทิ แรงงานในครอบครัว (family labor) ฉะนั้นในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำการเกษตร จึงขึ้นอยู่กับครอบครัวด้วยเป็นอย่างมาก เช่น การตัดสินใจในการเลือกกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ (income generating enterprise) กับกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (non-income generating activity) อาทิเช่น การพักผ่อน กิจกรรมสังคมในท้องถิ่น

กลุ่มผู้ซื้ออาชีพเกษตรกรรมประเภทที่สาม จะมีลักษณะเด่นชัด คือ ทำเพื่อการค้าหรือเป็นธุรกิจอย่างแท้จริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร (Profit making) หรือกำไร คือ เป้าหมายหลักในการทำการเกษตร กลุ่มนี้นับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม และการพัฒนาการเกษตรในประเทศไทย เพราะได้มีการลงทุนนำวิชาการความรู้สมัยใหม่ และการจัดการที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในขบวนการผลิตและจำหน่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต กลุ่มนี้โดยมากจะจัดเป็นองค์กรในรูปห้างหุ้นส่วน (partnership) และบริษัทจำกัด (corporation) เช่น บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ บริษัทศรีไทยปศุสัตว์ เป็นต้น

สภาพความเป็นกรด-ด่าง ของดิน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2548) สภาพความเป็นกรด-ด่าง ของดินนั้น เราสามารถตรวจสอบได้ ปกติเรามักใช้บอกความเป็นกรด-ด่าง ด้วยค่าที่เรียกว่า พีเอช หรือนิยมเขียน สัญลักษณ์เป็นภาษาอังกฤษ pH ความหมายของค่า pH นี้ขออธิบายดังนี้

ช่วงของ pH ของดิน โดยทั่วไปจะมีค่าอยู่ระหว่างประมาณ 3.0- 9.0 ค่า pH 7.0 บอกถึงสภาพความเป็นกลางของดิน กล่าวคือ ดินมีตัวที่ทำให้เป็นกรดและตัวที่ทำให้เป็นด่างอยู่ในปริมาณเท่ากันพอดี

ค่าที่ต่ำกว่า 7.0 เช่น 6.0 บอกสภาพความเป็นกรดของดิน ในกรณีนี้เมื่อดินมี pH 6.0 เราก็จะทราบว่าดินเป็นกรดอย่างอ่อน มีสภาพเป็นกรดมากกว่าดินที่มี pH 7.0 (เป็นกลาง) สืบเท่า ค่า pH ของดินยิ่งลดลงเท่าใด สภาพความเป็นกรด ก็รุนแรงยิ่งขึ้นเท่านั้น

กลยุทธ์ (Strategies) การพัฒนาของจังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรปราการ (2548) กล่าวว่า กลยุทธ์การพัฒนาของจังหวัดสมุทรปราการ มี 5 ประการ คือ

1. ศูนย์กลางลอจิสติกส์ (Logistics Center) ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1) พัฒนาศูนย์ Logistics ครบวงจร สำหรับสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมเพื่อเชื่อมโยงกับภาคการค้าระหว่างประเทศ

2) พัฒนาศูนย์กลางด้าน Logistics

2. ศูนย์กลางอุตสาหกรรมต่อเนื่องและเชื่อมโยง (Industrial Cluster) สู่อุตสาหกรรมระดับโลก

1) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา [R&D] โดยมุ่งเน้นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

- 2) ยกย่องคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐานสากล
 - 3) พัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมาตรฐานใช้เทคโนโลยีสะอาด (Clean Technology)
 - 4) พัฒนาฝีมือแรงงานให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการอุตสาหกรรม
3. แหล่งรองรับการขยายตัวของสนามบินสุวรรณภูมิ
- 1) วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ในพื้นที่พัฒนาพิเศษ
 - 2) การบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในพื้นที่พัฒนาพิเศษ
4. ยุทธศาสตร์รองรับการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง
- 1) ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2) แพทย์แผนไทยและภูมิปัญญาชาวบ้าน
 - 3) เกษตรสู่ตลาดโลก
5. การแก้ไขปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้
- 1) การเพิ่มและกระจายรายได้เพื่อยกฐานะผู้มีรายได้น้อย
 - 2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 3) การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีประสิทธิภาพ
 - 4) การฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาทางการเกษตรของจังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรปราการ (2548) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาทางการเกษตรของจังหวัดสมุทรปราการ มี 4 ด้าน ดังนี้

1. การผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย

- 1.1 การพัฒนาฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ได้มาตรฐานสุขลักษณะการผลิตที่ดี
- 1.2 การเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำแบบประมงอินทรีย์
- 1.3 การตรวจรับรองมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย
- 1.4 การเฝ้าระวังตรวจติดตามสุขภาพอนามัยสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก
- 1.5 การตรวจติดตามสุขลักษณะสะพานปลาและท่าเทียบเรือ และเรือประมง
- 1.6 การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน
- 1.7 การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และปลอดภัย

2. การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

- 2.1 การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำแบบมุ่งเน้นผลผลิต
- 2.2 การส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งแบบดั้งเดิมไม่ใช่สารเคมี
- 2.3 การส่งเสริมการเลี้ยงปูทะเล
- 2.4 การส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชัง
- 2.5 การเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำปลอดอินทรีย์
- 2.6 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่ง
- 2.7 การพัฒนาศูนย์ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- 2.8 การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- 2.9 การยกระดับคุณภาพผลผลิตที่แปรรูป

3. การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ

- 3.1 การปรับปรุงพื้งกันน้ำท้ายสถานีสูบน้ำ

- 3.2 การปรับปรุงแม่น้ำลำคลองในจังหวัด
 - 3.3 การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดิน
 - 3.4 การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ
 - 3.5 การบริการวิเคราะห์ดิน
 - 3.6 การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 3.7 ส่งเสริมการสร้างโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพในชุมชน
 - 3.8 การฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมโดยใช้หญ้าแฝก
4. การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร
- 4.1 การแนะนำให้มีการจัดทำบัญชีของเกษตรกร
 - 4.2 การเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
 - 4.3 การสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลง/สาธิตจุดเรียนรู้ประจำตำบล
 - 4.4 การพัฒนาหมอดินอาสา ประมงอาสา ครูบัญชีอาสา
 - 4.5 การสนับสนุนให้มีการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน
 - 4.6 การพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
 - 4.7 ส่งเสริมการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร องค์กรเกษตรกร
 - 4.8 จัดงานออกร้านแสดงสินค้าเกษตรประจำกลุ่ม
 - 4.9 การพัฒนาความรู้และทักษะของครัวเรือนเกษตรกร
 - 4.10 การส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์กลุ่มอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน

การประกอบอาชีพการเกษตรในจังหวัดสมุทรปราการ

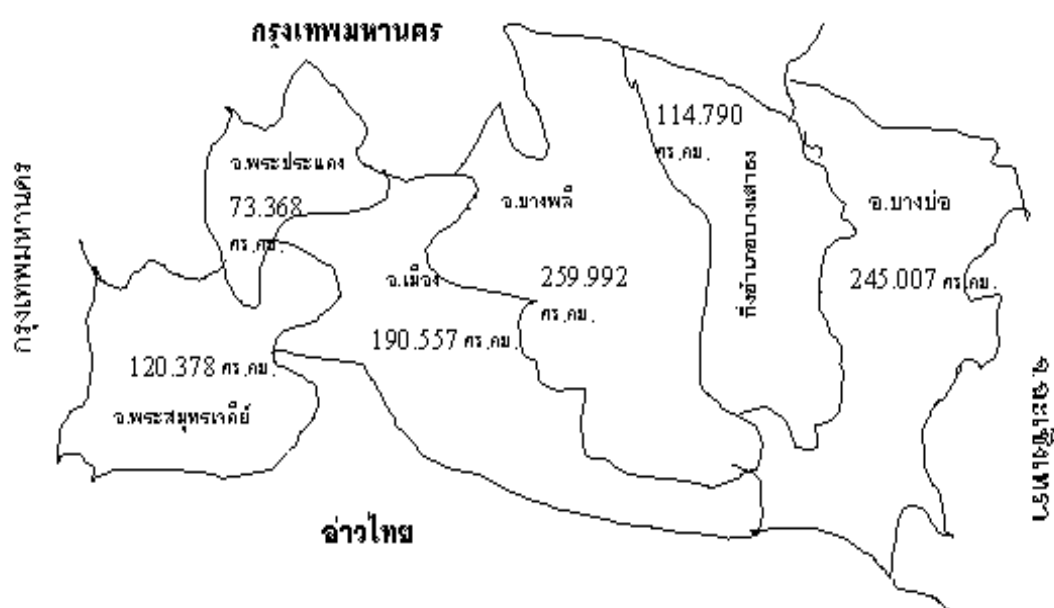
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของจังหวัด

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำ เป็นเมืองหน้าด่านสำหรับติดต่อทางทะเล เป็นพื้นที่คอยรับน้ำเหนือก่อนที่จะไหลลงสู่ทะเลอ่าวไทย เป็นพื้นที่จังหวัดที่ไม่มีภูเขา มีลำคลองมากมายหลายสายตัดผ่านพื้นที่ในจังหวัด มีจำนวนประชากรมากถึง 1,077,523 คน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 627,558 ไร่และมีพื้นที่ทางการเกษตรประมาณ 255,744 ไร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 อำเภอ

1 กิ่งอำเภอ โดยมีตำบลรวมทั้งหมด 50 ตำบล 398 หมู่บ้านมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตะเข็บเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร

ซึ่งจากการรายงานการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในปี พ.ศ.2545 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าในจังหวัดมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ประมาณ 5,836 โรงงาน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกข้าวเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพในกระบวนการผลิตเป็นหลักและอาชีพรองลงไปคือเกษตรกรรมและค้าขาย สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549)

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดสมุทรปราการ
ที่มา: กรมธนารักษ์ (2547)

สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลาง ไม่มีภูเขา มีลำคลองมาก บางแห่งมีน้ำท่วม พื้นดินและน้ำเค็มจัดในฤดูแล้ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นา และสวน มีป่าแสม ไม้ปรัง โกงกางและป่าจากขึ้นอยู่ทั่วไป มีสาเหตุมาจากน้ำทะเลหนุน ดินพังทลาย พื้นที่ริมชายฝั่งแม่น้ำกลายสภาพเป็นป่าชายเลนมีน้ำท่วมช่วงฤดูมรสุม ในปัจจุบันกำลัง

ประสบปัญหากับพื้นที่ดินเค็มจัด น้ำจืดกลายเป็นน้ำกร่อย ทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีศักยภาพทางพื้นที่น้อยที่จะทำการปลูกพืชทางการเกษตร จนทำให้มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนในปัจจุบัน

แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรปราการ (2548) ได้แบ่งแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสมุทรปราการ ได้ดังนี้

1. จัดระเบียบการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เหมาะสม พัฒนาแหล่งน้ำ ก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมถาวร ระบายน้ำ กำจัดน้ำเสียและควบคุมดูแลโรงงานอุตสาหกรรมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้
2. ส่งเสริมเรื่องการทำการเกษตรแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริฯ ของในหลวง
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงเกษตรควบคู่ไปกับนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัด
4. ผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานจะทำให้ราคาผลผลิตตอบแทนสูง เนื่องจากอยู่ใกล้ตลาด การคมนาคมขนส่งที่สะดวก
5. ส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่องรวม ทั้งอบรมให้ความรู้เป็นประจำ

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นที่และครัวเรือนเกษตรกร

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	พื้นที่ (ไร่)	ประชากร (คน)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ครัวเรือน เกษตรกร
เมืองสมุทรปราการ	13	94	119,098	460,141	23,703	805
บางบ่อ	8	74	153,130	90,226	87,108	6,528
บางพลี	6	83	160,465	165,150	52,332	2,020
พระประแดง	15	67	45,855	207,141	3,089	1,207
พระสมุทรเจดีย์	5	42	75,236	100,022	40,367	1,495
กิ่งอำเภอบางเสาธง	3	38	81,809	54,843	45,478	1,632
รวม	50	398	635,593	1,077,523	252,077	13,687

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2550)

การทำการเกษตรในจังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2548) การประกอบอาชีพในจังหวัดประชากรในจังหวัดมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งจากการสรุปข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. ในปีพ.ศ. 2547 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2547 พบว่าข้อมูลด้านแรงงานในการประกอบอาชีพนั้นมีมากมายหลายอาชีพเช่น รับจ้าง ค้าขาย รับราชการรัฐและวิสาหกิจ เกษตรกรรม ช่างไม้ หรือการทำอุตสาหกรรมสิ่งทอต่างๆ จากการประกอบอาชีพของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการที่เกิดขึ้นมากมายหลายอาชีพโดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรมก็เป็นอาชีพ ซึ่งถือว่าในจังหวัดสมุทรปราการนั้น ก็มีการประกอบกันอย่างหลากหลาย เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการประกอบอาชีพหลักของประชากรในจังหวัดแล้วพบว่ายังมีความเหลื่อมล้ำกันอยู่มากแต่อาชีพเกษตรกรรมในภาคการเกษตร นั้นถือได้ว่าเป็นอาชีพที่เปรียบเสมือนครัวที่คอยเลี้ยงประชากรทั้งโลก ในทุกสาขาทุกอาชีพ และจังหวัดสมุทรปราการก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการเกษตร สามารถที่จะพัฒนาส่งเสริมด้านการเกษตรให้ประชาชนนั้นหันมาทำการเกษตรเพื่อเป็นอาชีพมีรายได้จากการเกษตรและเป็นอุตสาหกรรมแปรรูป ทางเกษตรส่งออกเพื่อการแข่งขันกันเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับทางจังหวัดมีความเหมาะสมในปัจจัยหลายๆด้านที่มีอยู่แล้วซึ่งนำมาเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนา คือ

1. ด้านภูมิประเทศ มีขนาดของจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ซึ่งมากไปด้วยจำนวนประชากรและแรงงาน

2. ด้านแหล่งน้ำ มีทรัพยากรแหล่งน้ำทางการเกษตร ที่สำคัญคือ แม่น้ำเจ้าพระยา คลองลำโรง คลองสรรพสามิต คลองด่าน คลองบางโหลง คลองบางปลา คลองประเวศบุรีรมย์ และคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต

3. ด้านคมนาคมและการขนส่ง มีระยะทางที่ใกล้และสะดวกในจังหวัดสมุทรปราการมีทางหลวงที่ติดต่อกับกรุงเทพฯ มีท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่สำหรับขนส่งสินค้าเข้า – ออกยังต่างประเทศ และมีท่าอากาศยานสนามบินสุวรรณภูมิที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางหลักของการส่งออกสินค้า (Logistics center)

4. ด้านสาธารณูปโภค ประกอบไปด้วยไฟฟ้า การประปา บาดาล ที่อยู่ในเขตการบริการของการไฟฟ้าและการประปานครหลวง

ผลผลิตทางการเกษตรที่มีศักยภาพในจังหวัดสมุทรปราการ

สินค้าเกษตรที่มีศักยภาพในจังหวัดสมุทรปราการมีมากมายหลายชนิดโดยแบ่งแยกเป็นรายอำเภอตามที่แต่ละอำเภอนั้นมีศักยภาพมากที่สุดในการผลิตแตกต่างกันออกไป ซึ่งแบ่งตามสาขาได้ 3 ด้านหลักๆคือ ด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง

1. ด้านพืช ผลผลิตสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพทางด้านการพืชแบ่งเป็น 2 ชนิดคือพืชผักสวนครัวกับผลไม้และไม้ยืนต้นเช่น ข่า ผักกะเจด ตะไคร้ กระเพรา ผักบุ้ง มะม่วง มะพร้าวอ่อน มะพร้าวแก่ ขนุน กลัวย่น้ำว่า กลัวยหอม และฝรั่ง

ตารางที่ 3 เนื้อที่เพาะปลูกพืชผักและการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยจำแนกตามชนิดของพืช

ชนิดพืชผัก	เนื้อที่เพาะปลูก(ไร่)	ผลผลิต(ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่(กก.)
ข่า	2,647	10,588	4,000
ผักกะเจด	3,403	3,060	900
ตะไคร้	2,113	4,226	2,000
กระเพรา	32	512	1,600
ผักบุ้ง	50	575	1,150

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2548)

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของแต่ละอำเภอที่ปลูกพืชผัก (โดยคิดจากการเปรียบเทียบผู้ประกอบอาชีพปลูกพืชทั้งจังหวัด) จำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ชนิดของพืชผัก				
	ตะไคร้	กระเพรา	ข่า	ผักกะเจด	ผักบุ้ง
เมืองสมุทรปราการ	8.82	11.76	0	0	0
บางบ่อ	20.00	5.17	18.57	0	1.43
บางพลี	7.00	9.64	2.41	0	1.20
พระประแดง	0	0	0	0	0
พระสมุทรเจดีย์	0	0	0	0	0
กิ่งอำเภอบางเสาธง	7.89	5.26	2.63	018.42	0

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2548)

ตารางที่ 5 เนื้อที่เพาะปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นและการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยจำแนกตามชนิดของไม้ผล

ชนิดไม้ผลและไม้ยืนต้น	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ (กก.)
มะม่วง	16,429	13,081	856
มะพร้าวอ่อน	10,038	10,019	1,982
มะพร้าวแก่	2,440	1,470	870
กล้วยน้ำว้า	2,994	9,401	340
กล้วยหอม	1,183	3,132	4,332
ขนุน	97	215	2,993
ฝรั่ง	108	43	1,595

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2548)

ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละของแต่ละอำเภอที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น (โดยคิดจากการเปรียบเทียบผู้ประกอบอาชีพปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นทั้งจังหวัด) จำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ชนิดของไม้ผลไม้ยืนต้น				
	มะม่วง	มะพร้าว	กล้วยน้ำว้า	ขนุน	กล้วยหอม
เมืองสมุทรปราการ	44.12	17.65	20.59	5.88	0
บางปะ	74.29	50.00	34.29	20.00	4.29
บางพลี	55.52	26.51	24.10	9.64	3.61
พระประแดง	58.21	034.33	2.99	4.48	17.91
พระสมุทรเจดีย์	5.88	8.82	0	2.49	0
กิ่งอำเภอบางเสาธง	76.32	39.47	18.42	0	15.79

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2548)

2. ด้านปศุสัตว์ ผลผลิตสินค้าที่มีศักยภาพทางด้านปศุสัตว์ทำรายได้มากที่สุดอันดับต้นๆ ของจังหวัด ได้แก่ โค สุกร แพะ ห่าน ไก่ เป็ด

ตารางที่ 7 จำนวนปลูสัตว์ที่เลี้ยงจำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2548

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	โค	สุกร	แพะ	ห่าน	ไก่	เป็ด
เมืองสมุทรปราการ	29	241	56	126	27,400	14,514
บางบ่อ	251	0	152	27,236	9,947	14,893
บางพลี	347	0	114	69	7,066	50
พระประแดง	8	192	287	79	8,983	831
พระสมุทรเจดีย์	0	300	0	19	4,982	824
กิ่งอำเภอบางเสาธง	19	0	14	281	3,852	1,756
รวม	654	2,903	623	27,810	62,230	33,668

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2548)

3. ด้านประมง ผลผลิตสินค้าที่มีศักยภาพทางด้านประมงทำรายได้อันดับต้นๆสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือประมงน้ำจืดและน้ำเค็มได้แก่ ปลาสลิด ปลานิล ปลากระพง กุ้งทะเล และ หอยแมลงภู่

ตารางที่ 8 พื้นที่ในการทำประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำน้ำจืดพ.ศ. 2548

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด			ปริมาณการจับ สัตว์น้ำจืด
	จำนวนครัวเรือน	จำนวนบ่อ	เนื้อที่ไร่	
เมืองสมุทรปราการ	699	727	21,270.07	4,509,680.00
บางบ่อ	439	1,439	38,079.38	15,174,670.00
บางพลี	1,577	1,577	44,867.00	6,790,050.00
พระประแดง	76	76	152.00	76,000.00
พระสมุทรเจดีย์	0	0	0	0
กิ่งอำเภอบางเสาธง	830	830	4,804.58	2,909,670.00
รวม	4,621	4,649	10,9173.03	29,460,070.00

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2548)

ตารางที่ 9 จำนวนหมู่บ้านในการทำประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	การทำประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ			
	การทำประมง	การเพาะเลี้ยง	การทำประมง	การเพาะเลี้ยงสัตว์
	ทะเล	สัตว์น้ำชายฝั่ง	น้ำจืด	น้ำจืด
เมืองสมุทรปราการ	0	0	2	7
บางปะ	7	2	13	36
บางพลี	0	0	6	33
พระประแดง	0	0	0	0
พระสมุทรเจดีย์	18	25	0	0
กิ่งอำเภอบางเสาธง	0	0	5	25
รวม	25	27	26	101

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2548)

โอกาสในการพัฒนาศักยภาพทางการเกษตรภาพในระดับจังหวัด

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ (2548) กล่าวว่า จากการสำรวจข้อมูล GDP ในปี พ.ศ.2548 มูลค่าปริมาณสินค้าเกษตรและข้อมูลผลผลิตสินค้าเกษตรด้านพืช ด้านสัตว์ และด้านประมงในจังหวัดสมุทรปราการสรุปได้ว่า สินค้าทางด้านการเกษตรที่มีศักยภาพมีโอกาสในการพัฒนามากที่สุดคือ

- ด้านพืช สินค้าทางด้านการพืชที่มีศักยภาพมีโอกาสในการพัฒนามากที่สุดคือ ไม้ผล ไม้ยืนต้น และพืชผักสวนครัวชนิด ตะไคร้ ข่า และผักกะเจต
- ด้านปศุสัตว์ ผลผลิตสินค้าทางด้านการปศุสัตว์ที่มีศักยภาพมีโอกาสในการพัฒนามากที่สุดคือ จระเข้ โค สุกร ไก่และเป็ด
- ด้านประมง ผลผลิตสินค้าทางด้านการประมงที่มีศักยภาพมีโอกาสในการพัฒนามากที่สุดคือ ปลาสลิด ปลานิล ปลากระพงและการเพาะเลี้ยงกุ้ง

สภาพทั่วไปของ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานเกษตรอำเภอพระประแดง (2550) อำเภอพระประแดงจังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนตำบลทั้งหมด 15 ตำบล คือ ตำบลตลาด ตำบลบางพึ่ง ตำบลบางจาก ตำบลบางครุ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางหัวเสือ ตำบลสำโรงใต้ ตำบลบางยอ ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางกระสอบ ตำบลบางกอบัว ตำบลทรงคนอง ตำบลสำโรง และตำบลสำโรงกลาง รวมจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 67 หมู่บ้าน โดยประชาชนมีอาชีพหลัก คือ รับราชการ การเกษตร และอุตสาหกรรม อาชีพเสริมคือ รับจ้างทั่วไปและอุตสาหกรรมย่อยในครอบครัว

พื้นที่ที่มีการทำการเกษตรอยู่ของอำเภอพระประแดงนั้น มีอยู่ทั้งสิ้น 5,952 ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ใน 5 ตำบล คือตำบลบางยอ ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางกระสอบ ตำบลบางกอบัว รวมครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 1,207 ครัวเรือน

ภาพที่ 2 สภาพพื้นที่ของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
ที่มา: กรมการปกครอง (2549)

การทำการเกษตรในอำเภอพระประแดง

อำเภอพระประแดงเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการพื้นที่ส่วนใหญ่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีพื้นที่การเกษตรเพียง 5 ตำบลได้แก่ ตำบลบางยอ บางกะเจ้า บางน้ำผึ้ง บางกอบัว บางกระสอบ มี 54 หมู่บ้าน การประกอบอาชีพด้านการเกษตรของเกษตรกรคือ การทำประมงน้ำจืด การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับเป็นหลัก

ตารางที่ 10 ข้อมูลพื้นที่และครัวเรือนเกษตรกรในอำเภอพระประแดง

ตำบล	หมู่บ้าน	พื้นที่ (ไร่)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ครัวเรือน เกษตรกร
บางยอ	10	2,260	297	89
บางกะเจ้า	9	1,809	1,019	301
บางน้ำผึ้ง	11	1,938	312	115
บางกอบัว	13	1,555	723	421
บางกระสอบ	11	1,475	666	281
รวม	54	10,212	3,089	1,207

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอพระประแดง (2550)

การเกษตรที่มีโอกาสพัฒนาในระดับอำเภอ

สรุปจากการศึกษาเอกสารและข้อมูลอาชีพเกษตรกรในระดับอำเภอพระประแดงที่เป็นจุดเด่นทางการเกษตรรวมกันทั้ง 2 ด้านคือด้านพืช แปรรูปสินค้าเกษตร การเกษตรที่มีลักษณะเด่นและมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาด้านการเกษตรของประชาชนในพื้นที่อำเภอพระประแดงคือการเกษตรด้านการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับซึ่งทั้งสภาพพื้นที่และสภาพภูมิประเทศล้วนเอื้ออำนวยในการปลูกพืช และจำนวนหมู่บ้านในการปลูกพืชก็มากที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนการทำเกษตรในหมู่บ้านอื่น

ลักษณะดินในอำเภอพระประแดง

ประสิทธิ์ ภูอินทร์ และสุวิธ บำรุงเมือง (2550) ได้กล่าวว่าดินในอำเภอพระประแดง เป็นกลุ่มดินชุดที่ 8 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะเนื้อดินโดยทั่วไป เนื้อดินเป็นดินพวกดินเหนียว ดินบนเป็นลักษณะการทับถมเป็นชั้น ๆ ของดินอินทรีย์วัตถุ ดินล่างมีสีเทาบางแห่งที่ได้มาจากการขุดลอกคลองน้ำ มีเปลือกหอยปะปนอยู่ด้วยมักพบบริเวณที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ปัจจุบันเกษตรกรได้ทำการขุดยกร่องเพื่อปลูกพืช ผลต่าง ๆ ทำให้สภาพพื้นผิวดินเดิมเปลี่ยนแปลงไป ตามปกติดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ถึงสูง PH 6.0-7.0 เป็นดินที่มีปัญหาการระบายน้ำเร็ว มีความเค็มของดิน

ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ความเหมาะสมในการปลูกไม้ผล (พุทรา , มะม่วง) ในการใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อปรับปรุงดินสำหรับปลูกมะพร้าวและไม้ผล ควรใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 อัตรา 1 และ 2 กก. / ต้น เมื่อมีอายุ 1 - 2 ปี และแบ่งใส่ 2 ครั้ง / ปี และสูตร 13 - 13 - 21 อัตรา 2 - 2.5 และ 3 กก./ต้น เมื่อมีอายุ 3 - 4 ปี และ 5 - 6 ปี

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิดา สายะตานันท์ (2543) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรในการประกอบอาชีพเกษตรกรสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลักษณะของงาน การปลูกและการดูแลรักษาพืช ความสำเร็จในงาน ความรับผิดชอบ การได้รับการยอมรับนับถือ และความก้าวหน้า ส่วนปัญหาที่เกษตรกรพบมาก คือ ปัญหาทางด้านน้ำเสีย น้ำเค็ม ดินจืด การได้รับข่าวสาร และแรงงานราคาสูง

เสกศักดิ์ เขยชม (2544) ศึกษาเรื่อง ความต้องการการพัฒนาอาชีพเกษตรกร ของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการ การพัฒนาอาชีพเกษตรกรในการปลูกพืช คือ อาชีพการปลูกข้าวเหนียวมากที่สุด รองลงมาคือ อาชีพการเลี้ยงสัตว์ สำหรับวิธีการพัฒนาอาชีพเกษตรกรที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ การเข้ารับ

การฝึกอบรม ส่วนปัญหาในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรของอาชีพเกษตรกรที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ การขาดการรวมกลุ่มในการแปรรูปผลผลิตเกษตร

วีระชัย เข็มวงษ์ (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการประกอบอาชีพเกษตรของ สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร จังหวัดราชบุรี พบว่า มีปัจจัยบางประการที่ส่งผลให้สมาชิก ยุวเกษตรกรมีความต้องการประกอบอาชีพเกษตร ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความมั่นคงในอาชีพเกษตร การติดต่อสื่อสาร ความสำเร็จในอาชีพเกษตร การสนับสนุนจากผู้ปกครอง และสถานภาพการเกษตรของครอบครัว ส่วนปัญหาในการประกอบอาชีพเกษตรของสมาชิกยุวเกษตรกร ได้แก่ ความไม่แน่นอนของผลผลิต ราคาผลผลิต ความไม่มั่นคงด้านการตลาด ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ถึงผลตอบแทนของการลงทุน ความไม่แน่นอนของสภาพดิน ฟ้า อากาศ และสภาวะสิ่งแวดล้อม ตลอดจนอาชีพเกษตรเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงในการลงทุนสูงและรายได้ไม่แน่นอน

ประพจน์ พรหมสมิฐ (2550) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทในการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคาดหวังที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติกิจกรรมมากขึ้น ประเด็นที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ การจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรฝึกอบรมให้ความรู้ และส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อมีอำนาจในการต่อรองราคาในการขายสินค้า เพื่อนำมาสนับสนุนด้านการพัฒนาการเกษตร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเพิ่มบทบาทในการพัฒนาการเกษตร โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเกษตรและการคมนาคมขนส่ง รวมทั้งควรศึกษาหาแนวทางในการที่จะช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่มีรายได้น้อย ให้มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเพิ่มขึ้น

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

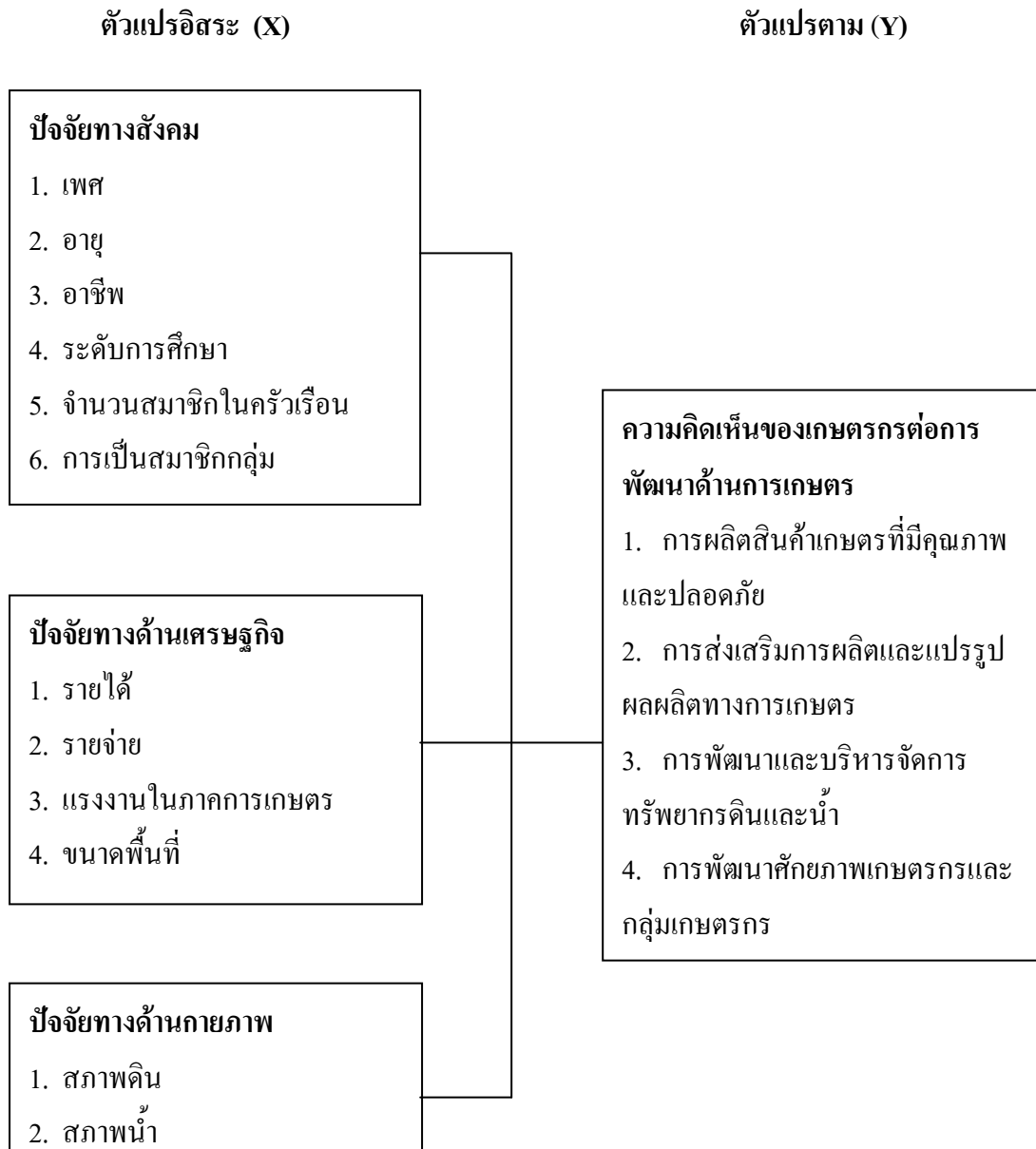
สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม รายได้ รายจ่าย แรงงานในภาคการเกษตร ขนาดพื้นที่ สภาพดิน สภาพน้ำ

2. ตัวแปรตาม (dependent variable) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาด้านการเกษตรมี 4 ด้านดังนี้

1. การผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย
2. การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
3. การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ
4. การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาด้านการเกษตร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1,207 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอพระประแดง, 2550)

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในภาคการเกษตรของประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 1,207 ครัวเรือน ได้จำนวนตัวอย่างของประชากรในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการเท่ากับ 164 ราย จากตารางสูตรของ Akin (1974) ดังนี้

$$n = \frac{p(1-p)}{(SE/t)^2 + \frac{p(1-p)}{N}}$$

เมื่อ p = เปอร์เซ็นต์ของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ (=98%)
 n = ขนาดตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร (=1,207)

$$t = \text{ระดับความเชื่อมั่นของตัวแปรอิสระ (=95\%)}$$

$$SE = \text{ค่าความคลาดเคลื่อนที่ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างอนุมานไปยังกลุ่มประชากร (=±2)}$$

โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นของตัวแปรอิสระ 95 เปอร์เซ็นต์ อัตราที่คาดหวังจะให้เกิดความคลาดเคลื่อนไม่เกิน ± 2 เปอร์เซ็นต์

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

$$n = \frac{0.98 (1 - 0.98)}{(0.02/1.96)^2 + \frac{0.98 (1 - 0.98)}{1,207}}$$

$$n = 164$$

จำนวนประชากรตัวอย่าง คือ 164 ราย

ตารางที่ 11 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล

ตำบล	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง
บางขอ	89	12
บางกะเจ้า	301	41
บางน้ำผึ้ง	115	16
บางกอบัว	421	57
บางกระสอบ	281	38
รวม	1,207	164

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอพระประแดง (2550)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด และคำถามปลายเปิด โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทางด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้รายจ่ายหนี้สินและสภาพแรงงานในภาคการเกษตร แหล่งเงินทุน และการถือครองที่ดิน

ตอนที่ 3 ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่ สภาพดิน และสภาพน้ำ

ตอนที่ 4 ความต้องการในการทำอาชีพการเกษตร ได้แก่ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ ประมง เกษตรผสมผสาน และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร ได้แก่ ผลผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ(สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรปราการ, 2548)

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร

การวัดตัวแปร

ในการกำหนดคะแนนความคิดเห็นในการวัดค่าตัวแปร เพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

เห็นด้วยมาก	=	3	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	=	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	=	1	คะแนน

การแปลผลข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็น มาเทียบเกณฑ์การแบ่งความหมาย โดยใช้ช่วงค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแบ่งความหมาย ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{3 - 1}{3} \\
 &= 0.66
 \end{aligned}$$

ใช้ช่วงค่าเฉลี่ยดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

เห็นด้วยมาก	=	2.34 - 3.00	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	=	1.67 - 2.33	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	=	1.00 - 1.66	คะแนน

การทดสอบเครื่องมือ

ทำการทดสอบเครื่องมือโดยการ Try out ทดสอบแบบสัมภาษณ์ตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ราย แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้เหมาะสม จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลได้จาก

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษารวบรวมข้อมูล และผลงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรเพื่อการพัฒนาภาคการเกษตรจาก กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานเศรษฐกิจและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) นำข้อมูลที่ได้พัฒนาแล้วให้คณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สัมภาษณ์ บันทึกลงมาทำการวิเคราะห์การทำการเกษตรในปัจจุบัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสัมภาษณ์ที่ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ไว้เรียบร้อยแล้วที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากที่ได้โดยวิธีทางสถิติร่วมกับข้อมูลจากการสังเกต สรุปผลการวิจัย แสดงปัญหาและนำเสนอข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

จากการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ลักษณะทางพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและทางกายภาพ
- ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาอาชีพการเกษตร
- ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร
- ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะทางพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและทางกายภาพ

การศึกษาเพศของเกษตรกรปรากฏว่าส่วนใหญ่เกษตรกร ร้อยละ 51.8 เป็นเพศชาย และ ร้อยละ 48.2 เป็นเพศหญิง (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 เพศของเกษตรกร

(n = 164)		
เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	85	51.8
หญิง	79	48.2
รวม	164	100.0

อายุของเกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุ 66 ปีขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 31.7 รองลงมา มีอายุระหว่าง 56-65 ปี ร้อยละ 31.1 อายุระหว่าง 46 - 55 ปี ร้อยละ 23.8 ส่วนอายุระหว่าง 36 - 45 ปี และน้อยกว่า 36 ปี ร้อยละ 10.4 และ 3.0 เกษตรกรมีอายุน้อยที่สุด 25 ปี มากที่สุด 86 และอายุเฉลี่ยของเกษตรกรทั้งหมดเท่ากับ 59 ปี (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 อายุของเกษตรกร

(n = 164)

อายุ(ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่า 36	5	3.0
36-45	17	10.4
46-55	39	23.8
56-65	51	31.1
66ปีขึ้นไป	52	31.7
รวม	164	100.0

อายุน้อยที่สุด 25 ปี มากที่สุด 86 ปี เฉลี่ย 59 ปี S.D. = 11.7

ระดับการศึกษาของเกษตรกรส่วนใหญ่ เกษตรกร จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษา ร้อยละ 57.4 รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.5 ส่วนที่จบการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา ร้อยละ 6.1 และไม่ได้รับการศึกษามี ร้อยละ 3.0 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

(n = 164)

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	5	3.0
ประถมศึกษา	94	57.4
มัธยมศึกษา	55	33.5
สูงกว่ามัธยมศึกษา	10	6.1
รวม	164	100.0

สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรส่วนใหญ่เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือน 3 - 4 คน ร้อยละ 37.8 รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือน 5 – 6 คน ร้อยละ 23.2 ส่วนสมาชิกในครัวเรือน 1 – 2 คน และ 7-8 คน มีร้อยละ 18.3 และ 15.3 มีสมาชิกในครัวเรือน 9 คนขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 5.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด 1 คนมากที่สุด 13 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 5 คน (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร

(n= 164)

สมาชิกในครัวเรือน(คน)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 – 2	30	18.3
3 – 4	62	37.8
5 – 6	38	23.2
7 – 8	25	15.3
9 คนขึ้นไป	9	5.40
รวม	164	100.0

สมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 13 คน เฉลี่ย 5 คน S.D. = 2.4

อาชีพหลักของเกษตรกรปรากฏว่าส่วนใหญ่เกษตรกร ทำการเกษตรแบบผสมผสานร้อยละ 38.4 รองลงมา ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ร้อยละ 22 ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น ร้อยละ 18.3 และทำธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 10.3 ส่วนรับจ้างมี ร้อยละ 4.9 ปลูกพืชผัก ร้อยละ 3.0 และรับราชการร้อยละ 2.5 ตามลำดับ ส่วนน้อยมีเพียง 1 รายร้อยละ 0.6 มีอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 อาชีพหลักของเกษตรกร

(n = 164)

อาชีพหลัก	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปลูกพืชผัก	5	3.0
ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น	30	18.3
ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	36	22.0
รับจ้าง	8	4.9
เกษตรผสมผสาน	63	38.4
รับราชการ	4	2.5
ธุรกิจส่วนตัว	17	10.3
อื่นๆ ^{1/}	1	0.6
รวม	164	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} อื่นๆ คือ อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้แก่ เลี้ยงปลานิล ปลาช่อน

อาชีพรองของเกษตรกรปรากฏว่าส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 62.8 ส่วนเกษตรกรที่มีอาชีพรองมีเพียง ร้อยละ 37.2 ได้แก่ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น ร้อยละ 10.2 ธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 8.4 ปลูกไม้ดอกไม้ประดับร้อยละ 5.1 รับจ้าง ร้อยละ 4.2 เกษตรผสมผสาน ร้อยละ 2.8 เลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 2.3 ตามลำดับ ส่วนปลูกพืชผัก รับราชการ แปรรูปและทำนาร้อยละ 1.4 ซึ่งมีค่าเท่ากัน (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 อาชีพครองของเกษตรกร

(n = 164)

อาชีพครอง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีอาชีพครอง	103	62.8
อาชีพครอง ^{1/}	61	37.2
ปลูกพืชผัก	3	1.4
ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น	22	10.2
ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	11	5.1
รับจ้าง	9	4.2
เกษตรผสมผสาน	6	2.8
รับราชการ	3	1.4
ธุรกิจส่วนตัว	18	8.4
เลี้ยงสัตว์น้ำ	5	2.3
แปรรูปและทำนา	3	1.4
รวม	80	37.2

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกร 1 ราย สามารถระบุได้มากกว่า 1 คำตอบ

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละ 54.9 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มมีร้อยละ 45.1 เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 20.2 กลุ่มเกษตรกรร้อยละ 17.8 ธกส. ร้อยละ 6.7 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุ ร้อยละ 3.8 อสม. ร้อยละ 1.9 ส่วนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สหกรณ์การเกษตรและอบต. มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 1.0 และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประชานุกูลอง วิสาหกิจชุมชน มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 0.5 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร

(n = 164)

สมาชิกกลุ่ม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เป็นสมาชิก	74	45.1
เป็นสมาชิก ^{1/}	90	54.9
สหกรณ์การเกษตร	2	1.0
กลุ่มเกษตรกร	37	17.8
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	2	1.0
ทกส.	14	6.7
วิสาหกิจชุมชน	1	0.5
กองทุนหมู่บ้าน	42	20.2
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	1	0.5
อสม.	4	1.9
ประธานลูกคลอง	1	0.5
กลุ่มผู้สูงอายุ	8	3.8
อบต.	2	1.0
รวม	114	54.9

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกร 1 ราย สามารถระบุได้มากกว่า 1 คำตอบ

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรส่วนใหญ่เกษตรกรไม่เป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละ 45.1 ส่วนเกษตรกรที่เป็นสมาชิก 1กลุ่ม ร้อยละ 43.9 เป็นสมาชิก 2 กลุ่ม ร้อยละ 7.9 เป็นสมาชิก 3 กลุ่ม ร้อยละ 2.4 และมีเพียง 1 รายเป็นสมาชิก 4 กลุ่ม ร้อยละ 0.6 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 จำนวนกลุ่มที่เกษตรกรเป็นสมาชิก

(n = 164)

จำนวนกลุ่ม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เป็นสมาชิก	74	45.1
1 กลุ่ม	72	43.9
2 กลุ่ม	13	7.9
3 กลุ่ม	4	2.4
4 กลุ่ม	1	0.6
รวม	164	100.0

รายได้ของเกษตรกรในภาคการเกษตร ส่วนใหญ่เกษตรกรมีรายได้ระหว่าง 5,001 - 25,000 บาทต่อปีร้อยละ 35.3 รองลงมา มีรายได้ 85,001 บาทต่อปีขึ้นไป และ 45,001-65,000 บาทต่อปีมีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 15.8 สำหรับเกษตรกร มีรายได้ 25,001 - 45,000 บาทต่อปีและ 65,001 - 85,000 บาทต่อปี มีจำนวนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 9.2 และ 7.3 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำสุดต่ำกว่า 5,001 บาทต่อปี มีร้อยละ 9.8 รายได้ของเกษตรกรในภาคการเกษตรต่ำสุดคือ 1,500 บาทต่อปีและสูงสุด 1,200,000 บาทต่อปีรายได้ในภาคการเกษตรของเกษตรกรทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 68,031 บาทต่อปี (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 รายได้ของเกษตรกรในภาคการเกษตร ปี 2549

(n = 164)

รายได้(บาท)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,001	16	9.8
5,001-25,000	58	35.3
25,001-45,000	15	9.2
45,001-65,000	26	15.8
65,001-85,000	12	7.3
85,001 ขึ้นไป	37	22.6
รวม	164	100.0

รายได้ต่ำที่สุด 1,500 บาทต่อปี สูงที่สุด 1,200,000 บาทต่อปี เฉลี่ย 68,031 บาทต่อปี

S.D. = 935,557.0

หมายเหตุ: ระดับรายได้ 1,200,000 บาทต่อปีมี 1 ราย

รายได้ของเกษตรกรนอกภาคการเกษตรปรากฏว่าส่วนใหญ่เกษตรกรไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร ร้อยละ 62.8 ส่วนเกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตร มีร้อยละ 37.2 มีรายได้ต่ำกว่า 50,001 บาทต่อปี ร้อยละ 15.2 มีรายได้ 50,000 - 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 12.8 มีรายได้ 150,001 บาทต่อปีขึ้นไปและ 100,001-150,000 บาทต่อปีมีร้อยละ 5.5 และ 3.7 ตามลำดับ รายได้ของเกษตรกรนอกภาคการเกษตรต่ำสุดคือ 3,000 บาทต่อปี และสูงสุด 960,000 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรของเกษตรกรทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 35,423 บาทต่อปี (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 รายได้ของเกษตรกรนอกภาคการเกษตร ปี 2549

(n = 164)		
รายได้(บาท)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร	103	62.8
มีรายได้นอกภาคการเกษตร	61	37.2
ต่ำกว่า 50,001	25	15.2
50,001-100,000	21	12.8
100,001-150,000	6	3.7
150,001 ขึ้นไป	9	5.5
รวม	61	37.2

รายได้ต่ำที่สุด 3,000 บาทต่อปี สูงที่สุด 960,000 บาทต่อปี เฉลี่ย 35,423 บาทต่อปี S.D. = 96,094.6

รายได้รวมของเกษตรกรส่วนใหญ่เกษตรกรมีรายได้ต่ำกว่า 40,001 ร้อยละ 31.7 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 40,001 – 80,000 บาทต่อปี ร้อยละ 28.7 ส่วนเกษตรกรที่มีรายได้ 120,001 บาทต่อปีขึ้นไป และ 80,001 – 120,000 บาทต่อปีมีร้อยละ 22.6 และ 17.0 ตามลำดับ รายได้ทั้งหมดของเกษตรกรต่ำสุดคือ 3,000 บาทต่อปี และสูงสุด 1,200,000 บาทต่อปี รายได้รวมของเกษตรกรทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 104,514 บาทต่อปี (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 รายได้ทั้งหมดของเกษตรกร ปี 2549

(n = 164)

รายได้ (บาท)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า – 40,001	52	31.7
40,001 – 80,000	47	28.7
80,001 – 120,000	28	17.0
120,001 – ขึ้นไป	37	22.6
รวม	164	100.0

รายได้รวมต่ำที่สุด 3,000 บาทต่อปี สูงที่สุด 1,200,000 บาทต่อปี เฉลี่ย 104,514 บาทต่อปี

S.D. = 937,782.1

หมายเหตุ: ระดับรายได้ 1,200,000 บาทต่อปีมี 1 ราย

รายจ่ายทั้งหมดของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรมีรายจ่ายระหว่าง 10,001-40,000 บาทต่อปี ร้อยละ 30.5 รองลงมา รายจ่าย 40,001 – 70,000 บาทต่อปี และ 100,001 บาทต่อปีขึ้นไปมีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 20.1 สำหรับรายจ่าย 70,001 – 100,000 บาทต่อปี มีร้อยละ 18.9 และน้อยที่สุดต่ำกว่า 10,001 บาทต่อปี มีเพียง ร้อยละ 10.4 รายจ่ายในครัวเรือนของเกษตรกรต่ำสุดคือ 2,500 บาทต่อปีและสูงสุด 1,200,000 บาทต่อปี รายจ่ายในครัวเรือนของเกษตรกรทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 74,770 บาทต่อปี (ตารางที่23)

ตารางที่ 23 รายจ่ายทั้งหมดของเกษตรกร

(n = 164)

รายจ่าย (บาท)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,001	17	10.4
10,001 – 40,000	50	30.5
40,001 – 70,000	33	20.1
70,001 – 100,000	31	18.9
100,001 ขึ้นไป	33	20.1
รวม	164	100.0

รายจ่ายในครัวเรือนน้อยที่สุด 2,500 บาทต่อปี มากที่สุด 1,200,000 บาทต่อปี เฉลี่ย 74,770 บาทต่อปี
S.D. = 934,753.2

หมายเหตุ: ระดับรายจ่าย 1,200,000 บาทต่อปี มี 1 ราย

แหล่งเงินทุนในการกู้ยืมของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรไม่ได้กู้ยืม ร้อยละ 83.5 สำหรับเกษตรกรที่กู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนมีเพียง ร้อยละ 16.4 เกษตรกรกู้ยืมเงินจาก กองทุนหมู่บ้านร้อยละ 9.8 รองลงมา ธกส. ร้อยละ 4.6 และมีเกษตรกรจำนวนน้อยกู้ยืมจากกองทุนส่งเสริมอาชีพการเกษตร ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์และ อบต. มีจำนวนเท่ากันร้อยละ 0.5 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 แหล่งเงินทุนในการกู้ยืมของเกษตรกร

(n = 164)

แหล่งเงินทุน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้กู้ยืม	137	83.5
กู้ยืม ^{1/}	27	16.4
กองทุนหมู่บ้าน	19	9.8
ธกส.	9	4.6
สหกรณ์	1	0.5
ธนาคารพาณิชย์	1	0.5
กองทุนส่งเสริมอาชีพการเกษตร	1	0.5
อบต.	1	0.5
รวม	32	16.4

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกร 1 ราย สามารถระบุได้มากกว่า 1 คำตอบ

กิจกรรมของเกษตรกรที่ได้จากการกู้ยืมเงินปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่นำไปลงทุนประกอบอาชีพ ร้อยละ 77.1 รองลงมาปลูกบ้าน/ซ่อมแซมบ้าน ร้อยละ 14.3 ส่วนน้อยเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาและซื้อรถจักรยานยนต์/รถยนต์ ร้อยละ 5.7 และ 2.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 กิจกรรมของเกษตรกรที่ได้จากการกู้ยืมเงิน

(n = 164)

กิจกรรม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ลงทุนประกอบอาชีพ	27	77.1
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	2	5.7
ปลูกบ้าน/ซ่อมแซมบ้าน	5	14.3
ซื้อรถจักรยานยนต์/รถยนต์	1	2.9
รวม	35	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกร 1 ราย สามารถระบุได้มากกว่า 1 คำตอบ

การถือครองที่ดินของเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นของตนเองมีร้อยละ 62.2 รองลงมา ที่ดินเช่า มีร้อยละ 36.0 และที่ดินหลวงมีร้อยละ 1.8 (ตารางที่26)

ตารางที่ 26 การถือครองที่ดินของเกษตรกร

(n = 164)

การถือครองที่ดิน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เป็นของตนเอง	102	62.2
เช่า	59	36.0
ที่ดินหลวง	3	1.8
รวม	164	100.0

S.D. = 0.5

ค่าเช่าที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกรปรากฏว่าส่วนใหญ่เกษตรกรเสียค่าเช่า ระหว่าง 501 – 1,000บาทต่อปี ร้อยละ 42.4 รองลงมา ต่ำกว่า 501 บาทต่อปี มีร้อยละ 35.6 และ 1,001 บาทต่อปีขึ้นไป ร้อยละ 22.0 เกษตรกรเสียค่าเช่าที่ทำการเกษตรต่ำกว่า 501 บาทต่อปีสูงสุด 1,500 บาทต่อปี ค่าเช่าที่ดินที่ใช้ในการทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 678 บาทต่อปี (ตารางที่27)

ตารางที่ 27 ค่าเช่าที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรของเกษตรกร

(n = 164)

ค่าเช่าที่ดิน(บาท/ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 501	21	35.6
501 – 1,000	25	42.4
1,001 ไร่ขึ้นไป	13	22.0
รวม	59	100.0

ค่าเช่าที่ดินที่น้อยที่สุด 500 บาทต่อปี มากที่สุด 1,500 บาทต่อปี เฉลี่ย 678 บาทต่อปี S.D. = 257.8

ขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่เกษตรกรใช้ที่ดินขนาด 1 ไร่ ร้อยละ 34.1 รองลงมาขนาด 5 ไร่ ขึ้นไป ร้อยละ 29.3 ส่วนเกษตรกรที่ใช้ที่ดินขนาด 2 ไร่และ ขนาด 3 ไร่มี ร้อยละ 18.3 และ 12.2 ตามลำดับและเกษตรกรใช้ที่ดินขนาด 4 ไร่ร้อยละ 6.1 ขนาดที่ดินที่ใช้ทำ การเกษตรต่ำสุด 1 ไร่ และสูงสุด 70 ไร่และขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 4 ไร่ (ตารางที่28)

ตารางที่ 28 ขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรของเกษตรกร

(n = 164)

ขนาดที่ดิน(ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	56	34.1
2	30	18.3
3	20	12.2
4	10	6.1
5 ไร่ขึ้นไป	48	29.3
รวม	164	100.0

ขนาดที่ดินน้อยที่สุด 1 ไร่ มากที่สุด 70 ไร่ เฉลี่ย 4 ไร่ S.D. = 6.4

จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนของเกษตรกรส่วนใหญ่ มีแรงงานจำนวน 1 คน ร้อยละ 62.8 รองลงมาจำนวน 2 คน ร้อยละ 27.4 และมีแรงงาน 3 คนขึ้นไปร้อยละ 9.8 จำนวนแรงงานทางการเกษตรน้อยที่สุดคือ 1 คน มากที่สุดคือ 10 คน แรงงานทางการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 2 คน (ตารางที่29)

ตารางที่ 29 จำนวนแรงงานทางการเกษตรของเกษตรกร

(n = 164)

แรงงานในครัวเรือน(คน)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	103	62.8
2	45	27.4
3 คนขึ้นไป	16	9.8
รวม	164	100.0

จำนวนแรงงานน้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 10 คน เฉลี่ย 2 คน S.D. = 1.1

สภาพดินในพื้นที่ของเกษตรกรส่วนใหญ่ มีสภาพดินเหมาะสม กับการประกอบอาชีพการเกษตร ร้อยละ 78.7 ส่วนสภาพดินไม่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพการเกษตร ร้อยละ 21.3 (ตารางที่30)

ตารางที่ 30 สภาพดินในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกร

(n = 164)

สภาพดิน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เหมาะสม	129	78.7
ไม่เหมาะสม	35	21.3
รวม	164	100.0

ปัญหาดินของเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาร้อยละ 53.0 และไม่มีปัญหาร้อยละ 47.0 ส่วนปัญหาดินของเกษตรกรคือ ดินเค็มมีร้อยละ 21.3 รองลงมาดินเปรี้ยว ร้อยละ 20.7 และมีดินแข็ง ร้อยละ 9.2 มีเพียงส่วนน้อยดินตื้น ร้อยละ 1.8 (ตารางที่3)

ตารางที่ 31 ปัญหาดินในพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร

(n = 164)

ปัญหาดิน ^{1/}	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	77	47.0
มีปัญหา	87	53.0
ดินเปรี้ยว	34	20.7
ดินเค็ม	35	21.3
ดินตื้น	3	1.8
ดินแข็ง	15	9.2
รวม	87	53.0

หมายเหตุ ^{1/} ปัญหาเกี่ยวกับดินเลือกได้มากกว่า 1 ปัญหา

แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็น แหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 73.8 รองลงมาน้ำได้ดิน ร้อยละ 18.2 มีเพียงส่วนน้อยแหล่งน้ำที่ได้จากน้ำฝน และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นมา ร้อยละ 4.5 และ 3.5 ตามลำดับ (ตารางที่32)

ตารางที่ 32 แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรของเกษตรกร

(n = 164)

แหล่งน้ำ ^{1/}	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้ำฝน	9	4.5
แหล่งน้ำธรรมชาติ	146	73.8
น้ำใต้ดิน	36	18.2
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	7	3.5
รวม	198	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกร 1 ราย สามารถระบุได้มากกว่า 1 คำตอบ

ปัญหาเกี่ยวกับน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาร้อยละ 86.0 และไม่มีปัญหาร้อยละ 14.0 ส่วนปัญหาเกี่ยวกับน้ำได้แก่ น้ำกร่อย ร้อยละ 58.0 รองลงมา มีสารเคมีจากโรงงานอุตสาหกรรมปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ร้อยละ 13.4 ส่วนน้อยมีน้ำท่วมขังพื้นที่ทำการเกษตรในช่วงฤดูฝน ร้อยละ 7.9 และน้ำไม่เพียงพอสำหรับการเกษตร ร้อยละ 6.7 (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 ปัญหาเกี่ยวกับน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรของเกษตรกร

(n = 164)

ปัญหาเกี่ยวกับน้ำ ^{1/}	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีปัญหา	23	14.0
มีปัญหา	141	86.0
น้ำกร่อย	95	58.0
น้ำไม่เพียงพอสำหรับการเกษตร	11	6.7
มีสารเคมีจากโรงงานอุตสาหกรรมปนเปื้อนในแหล่งน้ำ	22	13.4
น้ำท่วมขังพื้นที่ทำการเกษตรในช่วงฤดูฝน	13	7.9
รวม	141	86.0

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกร 1 ราย สามารถระบุได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาอาชีพการเกษตร

ความต้องการพัฒนาอาชีพการเกษตรของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความต้องการพัฒนาอาชีพ ร้อยละ 54.9 และไม่ต้องการพัฒนาอาชีพ ร้อยละ 45.1 (ตารางที่34)

ตารางที่ 34 ความต้องการพัฒนาอาชีพการเกษตรของเกษตรกร

(n = 164)

ความต้องการพัฒนาอาชีพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต้องการ	90	54.9
ไม่ต้องการ	74	45.1
รวม	164	100.0

เกษตรกรต้องการรับความรู้การเกษตรปรากฏว่าส่วนใหญ่เกษตรกรต้องการฝึกอบรมมีร้อยละ 38.8 รองลงมาศึกษาดูงานร้อยละ 33.7 และชมการสาธิต ร้อยละ 27.5 สำหรับเกษตรกรที่ปลูกพืชได้แก่ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ ต้องการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ชมการสาธิต มีร้อยละ 52.2 13.4 และ 7.2 ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรที่ทำการเกษตรผสมผสาน การแปรรูปผลผลิต เกษตรและหัตถกรรมและศิลปประดิษฐ์ มีความต้องการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ชมการสาธิตมี ร้อยละ 13.4 9.4 และ 4.4ตามลำดับ (ตารางที่35)

ตารางที่ 35 ความต้องการรับความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกร

(n = 164)

ประเภท	ต้องการ(ราย)			รวม	ร้อยละ
	ฝึกอบรม	ศึกษาดูงาน	ชมการสาธิต		
การปลูกพืช					
ไม้ผล ไม้ยืนต้น	69	55	43	167	52.2
	(41.3)	(33)	(25.7)		
พืชผัก	16	15	12	43	13.4
	(37.2)	(34.9)	(27.9)		
ไม้ดอก ไม้ประดับ	8	8	7	23	7.2
	(34.8)	(34.8)	(30.4)		
การทำเกษตรผสมผสาน	15	15	13	43	13.4
	(34.9)	(34.9)	(16.2)		
การแปรรูปผลผลิตเกษตร	11	10	9	30	9.4
	(36.7)	(33.3)	(30)		
หัตถกรรมและศิลปประดิษฐ์	5	5	4	14	4.4
	(35.7)	(35.7)	(30)		
รวม	124	108	88	320	100.0
	(38.8)	(33.7)	(27.5)		

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร

การผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.40$) (ตารางที่ 36) สรุปผลดังนี้

สำหรับความคิดเห็นของเกษตรกรในด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และปลอดภัย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.51$) และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรทั้งหมดใน ด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.32$)

ความคิดเห็นของเกษตรกรในเรื่องการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยส่วนใหญ่ เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.0$) ได้แก่ การพัฒนาฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ได้มาตรฐานสู่ลักษณะการผลิตที่ดี การเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำแบบประมงอินทรีย์ การตรวจรับรองมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย การเฝ้าระวังตรวจติดตามสุขภาพอนามัยสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก การตรวจติดตามสุขลักษณะสะพานปลา และทำเทียบเรือและเรือประมง

ตารางที่ 36 การผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัยของเกษตรกร

การผลิตสินค้าเกษตร	ระดับความคิดเห็น(ราย)		คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ความคิดเห็น
การพัฒนาฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ได้มาตรฐานสู่ลักษณะการผลิตที่ดี	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00 น้อย
การเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำแบบประมงอินทรีย์	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00 น้อย
การตรวจรับรองมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00 น้อย
การเฝ้าระวังตรวจติดตามสุขภาพอนามัยสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00 น้อย
การตรวจติดตามสุขลักษณะสะพานปลาและทำเทียบเรือ และเรือประมง	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00 น้อย
การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน	98 (59.8)	21 (12.8)	45 (27.4)	2.32 ปานกลาง
การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และปลอดภัย	115 (70.1)	17 (10.4)	32 (19.5)	2.51 มาก
รวม				1.40 น้อย

การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.28$) (ตารางที่ 37) สรุปผลดังนี้

ความคิดเห็นของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรมี
ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางได้แก่

- ได้แก่การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ($\bar{x} = 1.86$)
- การพัฒนาศูนย์ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการยกระดับคุณภาพ
ผลผลิตที่แปรรูป ($\bar{x} = 1.85$)

ความคิดเห็นของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่เกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.0$) ได้แก่ การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำแบบ
มุ่งเน้นผลผลิต การส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งแบบดั้งเดิมไม่ใช้สารเคมี การส่งเสริมการเลี้ยงปูทะเล การ
ส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชัง การเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำปล่อยคืนธรรมชาติ การประชาสัมพันธ์ให้
ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่ง

ตารางที่ 37 การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

การผลิตสินค้าเกษตร	ระดับความคิดเห็น (ราย)			คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำแบบ มุ่งเน้นผลผลิต	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00	น้อย
การส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งแบบดั้งเดิม ไม่ใช้สารเคมี	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00	น้อย
การส่งเสริมการเลี้ยงปูทะเล	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00	น้อย
การส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชัง	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00	น้อย
การเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำปล่อยคืนธรรมชาติ	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00	น้อย
การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่ง	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00	น้อย
การพัฒนาศูนย์ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร	64 (39.0)	11 (6.7)	89 (54.3)	1.85	ปานกลาง
การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการ เกษตร	65 (39.6)	11 (6.7)	88 (53.7)	1.86	ปานกลาง
การยกระดับคุณภาพผลผลิตที่แปรรูป	65 (39.6)	10 (6.1)	89 (54.3)	1.85	ปานกลาง
รวม				1.28	น้อย

การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ พบว่าเกษตรกรทั้งหมดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.32$) (ตารางที่ 38) สรุปผลดังนี้

ความคิดเห็นของเกษตรกรในการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากได้แก่

- การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ($\bar{x} = 2.63$)
- การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดิน ($\bar{x} = 2.56$)
- การบริการวิเคราะห์ดิน ($\bar{x} = 2.41$)
- ส่งเสริมการสร้างโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพในชุมชน ($\bar{x} = 2.35$)

สำหรับความคิดเห็นของเกษตรกรในการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางได้แก่

- การปรับปรุงแม่น้ำลำคลองในจังหวัด ($\bar{x} = 2.32$)
- การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ($\bar{x} = 2.13$)
- การปรับปรุงพังก้นน้ำท้ายสถานีสูบน้ำ ($\bar{x} = 2.12$)
- การฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมโดยใช้หญ้าแฝก ($\bar{x} = 2.09$)

ตารางที่ 38 การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ

การพัฒนาและบริหาร	ระดับความคิดเห็น (ราย)			คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
การปรับปรุงพื้งกันน้ำท้ายสถานีสูบน้ำ	86 (52.4)	12 (7.3)	66 (40.2)	2.12	ปานกลาง
การปรับปรุงแม่น้ำลำคลองในจังหวัด	104 (63.4)	9 (5.5)	51 (31.1)	2.32	ปานกลาง
การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดิน	122 (74.4)	12 (7.3)	30 (18.3)	2.56	มาก
การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	128 (78.0)	12 (7.3)	24 (14.6)	2.63	มาก
การบริการวิเคราะห์ดิน	107 (65.2)	17 (10.4)	40 (24.4)	2.41	มาก
การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	88 (53.7)	9 (5.5)	6.7 (40.9)	2.13	ปานกลาง
ส่งเสริมการสร้างโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพในชุมชน	99 (60.4)	23 (14.0)	42 (25.6)	2.35	มาก
การฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมโดยใช้หญ้าแฝก	86 (52.4)	6 (3.7)	72 (43.9)	2.09	ปานกลาง
รวม				2.32	ปานกลาง

เรื่องการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.16$) (ตารางที่ 39) สรุปผลดังนี้

ความคิดเห็นของเกษตรกรในเรื่องการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรพบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากได้แก่

- การพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ($\bar{x} = 2.59$)

- การสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลง/สาธิตจุดเรียนรู้ประจำตำบล ($\bar{x} = 2.51$)
- การสนับสนุนให้มีการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน ($\bar{x} = 2.49$)
- การพัฒนาหมอดินอาสา ประมงอาสา ครูบัญชีอาสา ($\bar{x} = 2.41$)

สำหรับความคิดเห็นของเกษตรกรในเรื่องการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางได้แก่

- ส่งเสริมการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร องค์กรเกษตรกร ($\bar{x} = 2.22$)
- การพัฒนาความรู้และทักษะของครัวเรือนเกษตรกร ($\bar{x} = 2.17$)
- การส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์กลุ่มอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน ($\bar{x} = 2.16$)
- จัดงานออกร้านแสดงสินค้าเกษตรประจำกลุ่ม ($\bar{x} = 2.11$)
- การแนะนำให้มีการจัดทำบัญชีของเกษตรกร ($\bar{x} = 2.04$)

ส่วนความคิดเห็นของเกษตรกรในด้านการเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพการ
เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.0$)

ตารางที่ 39 การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร

การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร	ระดับความคิดเห็น (ราย)			คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
การแนะนำให้มีการจัดทำบัญชีของเกษตรกร	73 (44.5)	24 (14.6)	67 (40.9)	2.04	ปานกลาง
การเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	0 (0)	0 (0)	164 (100)	1.00	น้อย
การสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลง/สาธิตจุดเรียนรู้ประจำตำบล	116 (70.7)	16 (9.8)	32 (19.5)	2.51	มาก
การพัฒนาหมอดินอาสา ประมงอาสา ครูบัญชีอาสา	106 (64.6)	20 (12.2)	38 (23.2)	2.41	มาก
การสนับสนุนให้มีการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน	111 (67.7)	22 (13.4)	31 (18.9)	2.49	มาก
การพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล	122 (74.4)	17 (10.4)	25 (15.2)	2.59	มาก
ส่งเสริมการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร องค์กรเกษตรกร	89 (54.3)	22 (13.4)	53 (32.3)	2.22	ปานกลาง
จัดงานออกร้านแสดงสินค้าเกษตรประจำกลุ่ม	76 (46.3)	30 (18.3)	58 (35.4)	2.11	ปานกลาง
การพัฒนาความรู้และทักษะของครัวเรือนเกษตรกร	83 (50.6)	26 (15.9)	55 (33.5)	2.17	ปานกลาง
การส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์กลุ่มอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน	83 (50.6)	24 (14.6)	57 (34.8)	2.16	ปานกลาง
รวม				2.16	ปานกลาง

แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรทั้งหมดมีความคิดในด้านการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ และการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรปรากฏว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.80$) (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 40 แสดงสรุปความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร

ความคิดเห็น	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
การผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย	1.40	น้อย
การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	1.28	น้อย
การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ	2.32	ปานกลาง
การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร	2.16	ปานกลาง
รวม	1.80	ปานกลาง

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาโรคและแมลงรื้อยละ 43.6 รองลงมาคือราคาปัจจัยการผลิต ราคาผลผลิต อยากให้มีการประกันราคา ผลผลิตขึ้นตลาด พันธุ์พืชหายาก การปิด เปิด ประตูนํ้า และมีขโมยมากคิดเป็นร้อยละ 33.1, 8.9, 4.8, 3.2, 4.0, 2.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 41 ปัญหาของเกษตรกร

ปัญหา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
โรคและแมลง หนอนเจาะผัก ตักแตงกิ้นตัน หนอนไขต้นมะม่วง ด้วงไขยอด	54	43.6
ราคาปัจจัยการผลิต	41	33.1
ราคาผลผลิต อยากให้มีการประกันราคา	11	8.9
ผลผลิตล้นตลาด	6	4.8
พันธุ์พืชหายาก	4	3.2
การปิด เปิดประตูน้ำ	5	4.0
มีขโมยมาก	3	2.4
รวม	124	100.0

เกษตรกรมีข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ คือ ให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ และถ่ายทอดความรู้ร้อยละ 35.9 รองลงมาคือ ราคาผลผลิต การประกันราคา ให้ภาครัฐจัดศูนย์เรียนรู้ให้กับเกษตรกร และเจ้าหน้าที่แจกพันธุ์ไม้คิดเป็นร้อยละ 26.6, 17.2, 13.3 และ 7.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 42)

ตารางที่ 42 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ และถ่ายทอดความรู้	46	35.9
ราคาผลผลิต อยากให้มีการประกันราคา	34	26.6
การตลาด	22	17.2
ให้ภาครัฐจัดศูนย์เรียนรู้ให้กับเกษตรกร	17	13.3
เจ้าหน้าที่แจกพันธุ์ไม้	9	7.0
รวม	128	100.0

ข้อวิจารณ์ผล

จากผลการวิจัย มีข้อวิจารณ์ดังนี้

1. ลักษณะทางพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและทางกายภาพ

ระดับการศึกษาของเกษตรกรเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.4 จบการศึกษาระดับ ประถม ศึกษา เนื่องจากเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 59 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีระบบการศึกษาภาคบังคับตามหลัก สูตรระดับประถมศึกษา

อาชีพหลักของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.4 มีอาชีพหลัก ทำ การเกษตรแบบผสมผสาน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสม และอาจเป็นเพราะการประกอบ อาชีพทำการเกษตรผสมผสานนั้น มีการทำสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลานานภายในพื้นที่ อีกทั้ง ยังให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า ซึ่งดูได้จากรายได้ของเกษตรกรที่สูงกว่ารายจ่ายในแต่ละปี

อาชีพรองของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.8 ไม่มีอาชีพรอง ซึ่งสอดคล้องกับ แรงงานในภาคการเกษตรของเกษตรกรที่เฉลี่ยมีเพียง 2 คน เนื่องจากจำนวนแรงงานที่มีน้อยจึงทำ ให้เกษตรกร ไม่มีเวลาและแรงงานที่เพียงพอในการที่จะประกอบอาชีพรองได้เพราะการประกอบ อาชีพการเกษตรแบบผสมผสาน ต้องใช้เวลาอยู่ในไร่นา ของตัวเองตลอดทั้งปี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ว่า เกษตรกรต้องทำงานหนักตลอดทั้งปีไม่มีเวลาไปทำอย่างอื่นได้

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.9 เป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่ง สอดคล้องกับแหล่งเงินทุน ที่เกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมไปใช้ในการทำการเกษตร เพราะการเป็น สมาชิกกลุ่ม จะสามารถกู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพได้ รวมทั้งมีอำนาจในการต่อรอง เพิ่มขึ้น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกษตรกรจึงนิยมสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม

รายได้ของเกษตรกรในภาคการเกษตรเกษตรกร ร้อยละ 35.3 มีรายได้ระหว่าง 5,001- 25,000 บาทต่อปีโดยมีรายได้สูงสุด 1,200,000 บาทต่อปี ส่วนรายได้ต่ำสุด 1,500 บาทต่อปีและ รายได้เฉลี่ย 68,031 บาทต่อปี ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรไทย 44,300 บาทต่อปี และ

สอดคล้องกับขนาดพื้นที่ ที่ใช้ประกอบอาชีพ เพราะขนาดพื้นที่เป็นปัจจัยหลักปัจจัยหนึ่งของรายได้ของเกษตรกร

รายจ่ายทั้งหมดของเกษตรกรพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 30.5 มีรายจ่ายระหว่าง 10,001-40,000 บาทต่อปี โดยมีรายจ่ายสูงสุด 1,200,000 บาทต่อปี ส่วนรายจ่ายต่ำสุด 2,500 บาทต่อปี และรายจ่ายเฉลี่ย 74,770 บาทต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับขนาดพื้นที่ เนื่องจากรายจ่ายของเกษตรกรขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ ที่ทำการเกษตร

แหล่งเงินทุนในการกู้ยืมของเกษตรกรปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 83.5 ไม่ได้กู้ยืม ซึ่งสอดคล้องกับขนาดพื้นที่ เนื่องจากขนาดพื้นที่เฉลี่ยมีเพียง 4 ไร่ซึ่งไม่มีความจำเป็นในการกู้ยืมเงินเพื่อลงทุนประกอบอาชีพ รวมทั้งเกษตรกรมีรายรับมากกว่ารายจ่ายค่อนข้างมาก ความจำเป็นในการกู้ยืมจึงไม่มี

การถือครองที่ดินเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 62.2 มีที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งที่ดินดังกล่าวเป็นมรดกตกทอด และใช้ประกอบอาชีพมาอย่างยาวนาน อนึ่งจังหวัดสมุทรปราการมีโครงการ”สวนกลางมหานคร”ที่มีนโยบายไม่ให้ประชาชน ขายที่ดินเพื่อทำบ้านจัดสรร และโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งอาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ที่ดินยังคงอยู่ในมือของเกษตรกรต่อไป

ปัญหาดินของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 53.0 มีปัญหาเกี่ยวกับ ดิน ซึ่งปัญหาดินของเกษตรกรคือ ดินเค็มมีร้อยละ 21.3 จึงสอดคล้องกับ สภาพดินในอำเภอพระประแดงของ (ประสิทธิ์ ภูอินทร์ และ สุวิช บำรุงเมือง, 2550) เนื่องจากสภาพพื้นที่ราบลุ่มมีน้ำเค็มหนุนท่วมถึง เป็นดินที่มีปัญหาการระบายน้ำเลว มีความเค็มของดินค่อนข้างสูง

ปัญหาเกี่ยวกับน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 86.0 มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับน้ำได้แก่ น้ำกร่อย ร้อยละ 58.0 จึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ชนิตา สายะตานันท์ (2543) พบว่าปัญหาที่เกษตรกรพบมาก คือ ปัญหาทางด้านน้ำเค็ม เพราะอยู่ติดทะเล น้ำทะเลหนุนท่วมทะลักเข้ามาใน แหล่งน้ำธรรมชาติ

2. ความต้องการพัฒนาอาชีพการเกษตร

ความต้องการพัฒนาอาชีพการเกษตรของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มี ร้อยละ 54.9 มีความต้องการพัฒนาอาชีพ จึงสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เสกศักดิ์ เขยชม (2544) ที่พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการพัฒนาอาชีพเกษตรกรในการปลูกพืช ความต้องการพัฒนาอาชีพเป็นความจำเป็นของเกษตรกร เพื่อให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น มีรายได้สูงขึ้น

เกษตรกรร้อยละ 38.8 ต้องการรับความรู้การเกษตรด้วยการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เสกศักดิ์ เขยชม (2544) ที่พบว่าวิธีการพัฒนาอาชีพเกษตรกรที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ การเข้ารับการฝึกอบรม

เกษตรกรต้องการรับความรู้การเกษตรเรื่องการปลูกพืชไม้ผลพวกไม้ยืนต้นร้อยละ 52.2 ซึ่งสอดคล้องกับอาชีพหลักของเกษตรกร คือการทำการเกษตรผสมผสาน ซึ่งไม้ผลไม้ยืนต้นเป็นพืชหลัก ของการทำการเกษตรผสมผสาน ที่ต้องอาศัยความรู้จึงจะทำได้ผล

3. แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร

ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ในด้านการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ สอดคล้องกับ อาชีพหลักซึ่งจัดการทรัพยากรดินและน้ำมีผลกับการทำการเกษตรทุกชนิด และเกษตรกรสามารถช่วยตัวเองได้พอสมควร ในการบริหารจัดการดินและน้ำในพื้นที่ของตนเอง ส่วนแหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตร เนื่องจากแหล่งน้ำใช้ของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งปัญหาของเกษตรกรด้านปัจจัยการผลิต เนื่องจากปุ๋ยมีราคาสูงจึงทำให้เกษตรกรมีความสนใจในด้านการผลิต ปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไว้ใช้เองเพื่อลดต้นทุนการผลิตของตน และเป็นการจัดการดินไปในตัว

ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มและเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกร และการพัฒนาอาชีพการเกษตรโดยผ่านทางกลุ่มเกษตรกร

ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับน้อยด้านการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย ซึ่งขัดแย้งกับอาชีพหลักและสภาพพื้นที่ รวมทั้งขัดแย้งกับแนวทางการพัฒนาการเกษตร ของจังหวัดสมุทรปราการ ที่เน้นผลิตผลทางการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรขาดความรู้ ความเข้าใจ ในความสำคัญของสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับน้อยด้านการส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรมีที่ดินขนาดเล็ก มีแรงงานในครัวเรือนน้อย จึงไม่สามารถเพิ่มการผลิตได้ ไม่สามารถทำการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรได้ ประกอบกับผลผลิตที่ได้แต่ละชนิดมีปริมาณไม่มาก ไม่คุ้มกับการแปรรูป

4. ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

เกษตรกร ร้อยละ 43.6 ประสบกับปัญหาโรคและแมลง ทำลายผลผลิตการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับอาชีพหลัก เนื่องจากเกษตรกรทำการเกษตรด้านการปลูกพืชหรือการเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกพืชหลายอย่างในที่เดียวกัน จึงต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรบกวนเป็นธรรมดา

ส่วนข้อเสนอแนะนั้นเกษตรกรมีข้อเสนอแนะ ให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ ถ่ายทอดความรู้ร้อยละ 35.9 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ประพนธ์ พรหมสมิทธิ์ (2550) ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาดูแล ถ่ายทอดความรู้และช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนาด้านการเกษตรของเกษตรกร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้ทำการสุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ 164 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูล และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลการศึกษาคือสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและทางกายภาพ

เกษตรกรที่ทำการศึกษาคือส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 59 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีร้อยละ 57.4 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน อาชีพหลักทำการเกษตรแบบผสมผสานร้อยละ 38.4 แต่เกษตรกรไม่มีอาชีพรองถึงร้อยละ 62.8 เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 54.9 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละ 45.1 รายได้ทั้งหมดของเกษตรกรเฉลี่ย 104,514.00 บาทต่อปี ส่วนรายจ่ายทั้งหมดของเกษตรกรเฉลี่ย 74,770 บาทต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้กู้ยืมเงินร้อยละ 83.5 การถือครองที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 62.2 ขนาดที่ดินที่ใช้ในการเกษตรเฉลี่ย 4 ไร่ ใช้แรงงานในครัวเรือนร้อยละ 62.8 สภาพดินเหมาะสมกับการประกอบอาชีพการเกษตร ร้อยละ 78.7 ปัญหาเกี่ยวกับดินในพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ เป็น ดินเค็มร้อยละ 21.3 แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตร ได้จากแหล่งน้ำจากธรรมชาติ ถึงร้อยละ 73.8 และปัญหาเกี่ยวกับน้ำใช้เพื่อการเกษตร คือ ปัญหาน้ำกร่อยร้อยละ 58.0

ความต้องการพัฒนาอาชีพการเกษตร

การพัฒนาอาชีพการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่เกษตรกรต้องการการพัฒนาอาชีพการเกษตร ร้อยละ 54.9 ต้องการพัฒนาทางด้านไม้ผลไม้ยืนต้นจำนวนร้อยละ 52.2 และต้องการได้รับความรู้ทางการเกษตรโดยการฝึกอบรมร้อยละ 38.8

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร

แนวทางการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรมีความคิดเห็นทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดิน และน้ำและ การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ส่วนเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยใน ด้านการส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและด้านการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงรื้อยละ 43.6 และข้อเสนอแนะของเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่และถ่ายทอดความรู้ร้อยละ 35.9

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังนี้

1. ภาครัฐควรกำหนดแผนในการใช้พื้นที่ “สวนกลางมหานคร” ให้ชัดเจนว่าชาวบ้านหรือเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ไม่ควรปล่อยให้รกร้างเป็นที่อยู่ของนก หนู ตะกวดและงู ซึ่งสร้างความรำคาญให้กับคนในพื้นที่
2. ภาครัฐควรมีการจัดการผังเมืองให้เป็นสัดส่วน กำหนดพื้นที่แบ่งเขตระหว่างเขตเกษตรกรรม เขตชุมชน เขตบ้านจัดสรรและเขตโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อความสะดวกต่อการจัดการพื้นที่ในอนาคต รวมทั้งเกษตรกรสามารถวางแผน ในการทำการเกษตรของตัวเองได้
3. ภาครัฐควรมีมาตรการจัดการเรื่องแม่น้ำ ลำคลอง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญในการเกษตร เช่นมีการขุดลอกคูคลอง อย่างสม่ำเสมอ มีการเปิด ปิดประตูน้ำอย่างเหมาะสม และอาจมีการดูแล บ่อบำบัดน้ำเสียที่ปล่อยสู่แม่น้ำ ลำคลองจากโรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งชุมชน อย่างเข้มงวดมากขึ้น เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตร

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร ให้ตรงกับความต้องการ ของเกษตรกรในช่วงเวลานั้น เพื่อให้เกษตรกรได้นำไปปฏิบัติได้ทันที หลังจากที่ได้รับรู้แล้ว นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ควรหมั่นไปเยี่ยม คูแดูแล ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ในกรณีของอำเภอ พระประแดง เกษตรกรต้องการความรู้เกี่ยวกับ ไม้ผลมากที่สุด ส่วนวิธีถ่ายทอดความรู้ เกษตรกร ต้องการ เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด

5. แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัด สมุทรปราการ เป็นเรื่องสำคัญที่เกษตรกร ต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตาม เพื่อความอยู่รอดของเกษตรกรเอง และการที่เกษตรกรไม่ค่อยให้ ความสำคัญ อาจเป็นเพราะยังไม่ทราบ ยังไม่มีใครชี้แนะ จึงควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ เกษตรกรให้มากยิ่งขึ้นในทุกด้าน และที่ต่อนั้นเป็นพิเศษคือด้านการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ และปลอดภัยและ ด้านการส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยการส่งเสริมให้ เกษตรกร เกิดการรวมกลุ่มสร้างกลุ่มให้เข้มแข็งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่เกษตรกรเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไปในอนาคต

ควรทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการสวนกลางมหานคร เพื่อให้ได้ ข้อมูลในด้านต่างๆทั้งข้อดีและข้อเสีย ผลกระทบกับประชาชน เพื่อกำหนดวางแผนและแนวทางใน การจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่

ควรทำการศึกษาปัจจัยของความเจริญจากสังคมเมืองที่มีผลต่อพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อให้ ทราบถึงข้อมูลเชิงลึก ถึงปัญหา สาเหตุ และผลกระทบที่มีต่อการทำอาชีพเกษตรกรรม และการ พัฒนาการเกษตร

ควรทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาด้านการเกษตรของเกษตรกร ในแต่ละด้าน เพื่อศึกษาถึงตัวแปรที่ยังไม่ได้ศึกษา เพื่อจัดทำหลักสูตรในการถ่ายทอดความรู้และสามารถจัดทำ แผนเพื่อพัฒนาด้านการเกษตรต่อไปในอนาคต

ควรทำการศึกษาถึงความต้องการของประชาชนต่อการประกอบอาชีพในอนาคต ที่ตรงกับ ความต้องการและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการเกษตรกร

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2549. ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ (Online). www.amphoe.com, 15 กันยายน 2550.
- กรมธนารักษ์. 2547. แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดสมุทรปราการ (Online). www.treasury.go.th/webprovice/samutprakan/page8.htm, 21 ตุลาคม 2550.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2548. ความรู้เรื่องดิน (Online). http://plantpro.doae.go.th/summary_sumnak/0148/wichakan.htm, 22 เมษายน 2551.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2544. แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549).
- จิรพรรณ กาจนะจิตรา. 2532. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนิดา สายะตานันท์. 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. 2540. ส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ประพจน์ พรหมสมิธ. 2550. ความคาดหวังของเกษตรกรต่อบทบาทในการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประสิทธิ์ ประครองศรี และคณะ. 2546. หลักการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ประสิทธิ์ ภูอินทร์ และสุวิษ บำรุงเมือง. 2550. แผนพัฒนาการเกษตร. สำนักงานเกษตรอำเภอ
พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. (อัดสำเนา).

พงศ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. 2543. การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่2. เชียงใหม่
: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.

พัฒนา สุขประเสริฐ. 2542. การแพร่และการกระจายเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร: ส่งเสริมและ
นิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2549. กระบวนทัศน์ของนักส่งเสริมและตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการถ่ายทอดเทคโนโลยี.
กรุงเทพมหานคร: ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2537. การพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วิจิตร อาวะกุล. 2535. หลักการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิชจำกัด.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2532. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช จำกัด.

วีระชัย เข้มวงษ์. 2546. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการประกอบอาชีพเกษตรกรของสมาชิกกลุ่มยุว
เกษตรกร จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสกศักดิ์ เขยชม. 2544. ความต้องการการพัฒนาอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในพื้นที่ตำบล
เชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
ส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมศักดิ์ เพียบพร้อม. 2532. การจัดการฟาร์ม, เอกสารคู่มือประกอบโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เรื่องการจัดทำโครงการเพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน สำหรับเจ้าหน้าที่ของ
สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร. ภาควิชาปฐพีวิทยา คณะเกษตร,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ. 2548. ข้อมูลพื้นที่และครัวเรือนเกษตรกรประจำปี2548.
สมุทรปราการ. (อัครา).

_____. 2550. ข้อมูลพื้นที่และครัวเรือนเกษตรกรประจำปี2550. สมุทรปราการ. (อัครา).

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรปราการ. 2548. ยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรปราการ
2548-2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (อัครา).

สำนักงานเกษตรอำเภอพระประแดง. 2550. ข้อมูลทางการเกษตร อำเภอพระประแดง ปี
2549/2550. อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. (อัครา).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2549. รายงานสถิติจังหวัดด้านการเกษตรประจำปีพ.ศ. 2548.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550. มูลค่าสินค้าเกษตรกรรมส่งออก2549 - 2550.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

เอมอร์ อังสุรัตน์. 2538. การส่งเสริมการจัดการฟาร์ม. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Arkin, H. 1974. **Handbook of Sampling for Auditing and Accounting**. New York:
McGraw-Hill, Inc.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ชื่อ – สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ผู้สัมภาษณ์.....
วันที่สัมภาษณ์..... เดือน..... พ.ศ.....

คำแนะนำ : โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างหน้าข้อความตามผลสัมภาษณ์และกรอกผลสัมภาษณ์ลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทางด้านสังคม

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

() ไม่ได้เรียน	() ประถมศึกษา
() มัธยมศึกษาตอนต้น	() มัธยมศึกษาตอนปลาย
() ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	() ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง / อนุปริญญา
()ปริญญาตรี	() สูงกว่าปริญญาตรี
() อื่น ๆ ระบุ.....	

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนตามทะเบียนบ้านทั้งหมด.....คน

จำนวนสมาชิกที่ยังอาศัยอยู่ในบ้านปัจจุบันทั้งหมด.....คนชาย.....คนหญิง.....คน

4.1 สมาชิกที่อยู่ระหว่างการศึกษา จำนวน.....คน

4.2 สมาชิกที่ใช้แรงงานในการเกษตร จำนวน.....คน

4.3 สมาชิกที่เป็นเด็กอ่อน (ก่อนอนุบาล) จำนวน.....คน

4.4 สมาชิกที่เป็นคนชรา จำนวน.....คน

5. อาชีพ (ประเมินจากปี 2549)

5.1 อาชีพหลัก คือ

5.2 อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ไม่มี () ทำนา

() ทำไร่ (ระบุ)..... () พืชผัก(ระบุ).....

() ไม้ผลไม้ยืนต้น (ระบุ)..... () ไม้ดอกไม้ประดับ (ระบุ).....

() เลี้ยงสัตว์ (ระบุ)..... () เลี้ยงสัตว์น้ำ (ระบุ).....

() แปรรูป (ระบุ)..... () หัตถกรรม (ระบุ).....

() ค้าขาย(ระบุ)..... () รับจ้าง (ระบุ).....

() อื่น ๆ (ระบุ).....

6. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ไม่เป็นสมาชิก

() เป็นสมาชิก ได้แก่

() สหกรณ์การเกษตร () กลุ่มเกษตรกร

() กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร () กลุ่มยุวเกษตรกร

() ธกส. () วิสาหกิจชุมชน

() กองทุนหมู่บ้าน () กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

() อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ

1. รายได้ในครัวเรือนของท่านรวมทั้งหมดประมาณ.....บาท/เดือน(ประเมินปี 2549)

1.1 แหล่งที่มาของรายได้

(1) รายได้จากอาชีพหลัก.....บาท/เดือน

(2) รายได้จากอาชีพรอง.....บาท/เดือน

1.2 รายได้จากนอกภาคการเกษตรประมาณ.....บาท/เดือน (ประเมินปี 2549)

2. รายจ่ายในครัวเรือนของท่านรวมทั้งหมดประมาณ.....บาท/เดือน(ประเมินปี 2549)

ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตร.....บาท/เดือน

ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร.....บาท/เดือน

3. แหล่งเงินทุน

3.1 แหล่งเงินทุนในการกู้ยืม

ที่	รายการ	จำนวน เงินที่กู้ (บาท)	ระยะเวลา ผ่อนชำระ (เดือน)	ดอกเบี้ย (%)	จำนวนเงินที่ผ่อน ชำระ (บาท/เดือน)	
					เงินต้น	ดอกเบี้ย
1	กองทุนหมู่บ้าน					
2	กองทุนฟื้นฟู					
3	ธกส.					
4	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต					
5	สหกรณ์					
6	ธนาคารพาณิชย์					
7	ญาติ / เพื่อนบ้าน					
8	อื่นๆ.....					

3.2 เงินที่กู้ยืมมาท่านและครอบครัวนำไปใช้ในกิจกรรมด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() กู้ไปลงทุนประกอบอาชีพ

() กู้ไปส่งลูกเรียนหนังสือ

() อื่นๆ.....

4. การถือครองที่ดิน

4.1 กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

() เป็นของตนเอง () เช่า () อื่นๆ

4.2 ขนาดที่ดิน

() ต่ำกว่า 5 ไร่ () ขนาด 5 – 10 ไร่ () ขนาด 11 – 20 ไร่

() ขนาด 21 - 30 ไร่ () มากกว่า 30 ไร่

4.3 ใช้ในทางการเกษตรจำนวนไร่

4.4 ราคาที่ดินของท่าน ณ.ปัจจุบัน ราคา.....บาท/ไร่

5. แรงงาน

จำนวนแรงงานที่ใช้ทั้งหมด.....คน จำแนกเป็น

- แรงงานในครัวเรือน.....คน

- เป็นแรงงานจ้าง.....คน

ตอนที่ 3 ข้อมูลทางกายภาพ

1. สภาพดิน

1.1 สภาพดินในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการประกอบอาชีพการเกษตร

() เหมาะสม () ไม่เหมาะสม เพราะ.....

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับดินในพื้นที่ทำการเกษตร

() ดินเปรี้ยว () ดินเค็ม () หน้าดินตื้น

() ดินลูกรัง () อื่นๆ.....

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับดินที่เกิดขึ้นส่งผลอย่างไรกับการผลิตการเกษตร

.....

2. สภาพน้ำที่ใช้เพื่อการผลิตการเกษตร

2.1 แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () น้ำฝน
- () แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง แม่น้ำ
- () น้ำใต้ดิน เช่น น้ำบาดาล บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำถาวร
- () แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น อ่าง ฝาย น้ำล้น เขื่อน
- () อื่น ๆ (ระบุ).....

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร

- () น้ำกร่อย
- () น้ำเน่าเสีย
- () น้ำไม่เพียงพอสำหรับการเกษตร
- () มีสารเคมีจากโรงงานอุตสาหกรรมปนเปื้อนในแหล่งน้ำ
- () น้ำท่วมขังพื้นที่ทำการเกษตรในช่วงฤดูฝน
- () อื่น ๆ (ระบุ).....

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับน้ำที่เกิดขึ้นส่งผลอย่างไรกับการผลิตการเกษตร

.....

.....

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาอาชีพการเกษตร

คำแนะนำ : โปรดทำเครื่องหมายถูก(✓) ลงในช่องตามผลการสัมภาษณ์ และกรอกรายละเอียดลงในช่องว่างที่กำหนด

ประเภทอาชีพเกษตรกรรม	ไม่ต้องการ	ต้องการ	ต้องการโดย			เหตุผล
			ฝึก อบรม	ศึกษา ดูงาน	ชมการ สาธิต	
1. <u>การปลูกพืช</u>						
1.1 นาข้าว						
1.2 พืชไร่ (ระบุ).....						
1.3 ไม้ผลไม้ยืนต้น (ระบุ).....						
1.4 พืชผัก (ระบุ).....						
1.5 อื่น ๆ (ระบุ).....						
2. <u>การเลี้ยงสัตว์</u> (ระบุชนิด).....						
3. <u>การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ</u>						
3.1 ปลาน้ำจืด (ระบุ).....						
3.2 กุ้ง (ระบุ).....						
3.3 สัตว์ทะเล (ระบุ).....						
3.4 อื่น ๆ (ระบุ).....						
4. <u>การทำเกษตรผสมผสาน</u> (ระบุ).....						

ประเภทอาชีพเกษตรกรรม	ไม่ ต้องการ	ต้องการ	ต้องการโดย			เหตุผล
			ฝึก อบรม	ศึกษา ดูงาน	ชมการ สาธิต	
<u>5. การแปรรูปผลผลิตเกษตร</u>						
5.1 การแปรรูปอาหาร (ระบุ).....						
5.2 หัตถกรรมและศิลป ประดิษฐ์ (ระบุ).....						
<u>6. อื่นๆ</u> (ระบุ).....						

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร

คำแนะนำ : โปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. การผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย

แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร	ระดับความคิดเห็น		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.1 การพัฒนาฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ได้มาตรฐานสู่ลักษณะการผลิตที่ดี (GAP)			
1.2 การเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำแบบประมงอินทรีย์			
1.3 การตรวจรับรองมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย และมาตรฐานสู่ลักษณะการผลิตที่ดี (GAP)			
1.4 การเฝ้าระวังและตรวจติดตามสุขภาพอนามัยสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก			
1.5 การตรวจติดตามสู่ลักษณะสะพานปลา ทำเทียบเรือและเรือประมงให้ได้มาตรฐาน			
1.6 การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน			
1.7 การส่งเสริมผลผลิตสินค้าเกษตร (สัตว์น้ำ ปศุสัตว์ และพืช) ให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย			

2. การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร	ระดับความคิดเห็น		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
2.1 การส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำแบบมุ่งเน้นผลผลิต			
2.2 การส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งหอยปูและปลาแบบดั้งเดิมไม่ใช่สารเคมี			
2.3 การส่งเสริมวิธีการเลี้ยงปลาในกระชัง			
2.4 การเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำโดยปล่อยคืนธรรมชาติ			
2.5 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่ง			
2.6 การพัฒนาศูนย์ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร			
2.7 การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร			
2.8 การยกระดับคุณภาพผลผลิตที่แปรรูป			

3. การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ

แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร	ระดับความคิดเห็น		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
3.1 การทำหรือปรับปรุงประตูกั้นน้ำ สถานีสูบน้ำเพื่อกั้นน้ำ			
3.2 การปรับปรุงแม่น้ำลำคลองในจังหวัดให้สะอาด			
3.3 การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดิน			
3.4 การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำชีวภาพเพื่อปรับปรุงดินและบำบัดน้ำเสีย			
3.5 การบริการวิเคราะห์ดินและน้ำ			
3.6 การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ			
3.7 ส่งเสริมการสร้างโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพในชุมชน			
3.8 การฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมโดยใช้หญ้าแฝก			

4. การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร

แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตร	ระดับความคิดเห็น		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
4.1 การแนะนำให้มีการจัดทำบัญชีฟาร์มของเกษตรกร ในกลุ่มผู้ผลิตและวิสาหกิจชุมชน			
4.2 การเรียนรู้เพิ่มศักยภาพเพื่อพัฒนาอาชีพปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ			
4.3 การสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลง/ฟาร์มสาธิตจุดเรียนรู้ของเกษตรกรประจำตำบล			
4.4 การพัฒนาหมอดินอาสา ประมงอาสา ครัวบัญชีอาสา			
4.5 การสนับสนุนให้มีการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน			
4.6 การพัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล สามารถให้บริการแก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
4.7 ส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร องค์กรเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน/โดยกิจกรรมรวมกลุ่ม			
4.8 จัดงานออกร้านแสดงสินค้าเกษตรประจำกลุ่ม			
4.9 การพัฒนาความรู้และทักษะของครัวเรือนเกษตรกร			
4.10 การส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน			

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร

ยุทธศาสตร์จังหวัด

- ด้าน Logistics ขนส่งสินค้ามาอย่างไร, มีแหล่งรวบรวมสินค้าหรือไม่, สินค้าที่ได้ไปที่ไหน, ส่งออกแบบไหน,

-
-
- มีสนามบินมาตั้งในพื้นที่ที่มีประโยชน์ทางการเกษตรอย่างไร
-
-

ปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่รอดของเกษตรกร

- การประคองตัวของใช้.....
-

- ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ.....
-

- พลังงานทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร.....
-

- ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....
-

- เศรษฐกิจพอเพียง.....
-

จิตวิญญาณของการเป็นเกษตรกร

- ทำไมยังคงทำการเกษตรอยู่.....
-

- ถ้าจะให้การเกษตรยังคงอยู่ได้น่าจะอย่างไร.....
-

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล
วัน เดือน ปี ที่เกิด
สถานที่เกิด
ประวัติการศึกษา

นายรวมเกียรติ เจริญรุ่งเรืองกิจ
วันที่ 21 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526
จังหวัดหนองคาย
ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต(เกษตรศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร